

**HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU**

OPINNÄYTETYÖ

**Nuorten omaehtoinen rap-musiikin
harrastaminen**

Biisityöpajat ja omaehtoisen rap-musiikin harrastamisen merkitys
nuorille

Alexi Salmela

Kansalaistoiminta ja nuorisotyö (210 op)
Arvioitavaksi jättämisaika 11 / 2015

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Kansalaistoiminta ja nuorisotyö

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Aleksi Salmela	Sivumäärä 50 ja 0 liitesivua
Työn nimi Nuorten omaehtoinen rap-musiikin harrastaminen – Biisityöpajat ja omaehtoisen rap-musiikin harrastamisen merkitys nuorille	
Ohjaava(t) opettaja(t) Markus Söderlund	
Työn tilaaja ja/tai työelämäohjaaja Tiuku ry / Fanny Vilmilä	
Tiivistelmä <p>Rap-musiikki on edelleen suosittua nuorison keskuudessa. Eri medioiden kautta nuorille kantautuvat hip hop-kulttuurin ilmiöt, musiikki ja mielikuvat ovat läsnä myös Suomen nuorten elämässä. Rap-musiikkia kuunnellaan paljon, mutta sen tekeminen on harrastuksena myös osa monen nuoren elämää tavalla tai toisella. Rap-musiikin harrastaminen vaatii paneutumista ja erilaisia taitoja. Biisityöpajat ovat yksi keino edistää nuorten omaehtoista rap-musiikin harrastamista.</p> <p>Tiuku ry on vuonna 2013 käynnistetty tiedon tuottamisen ja taiteen rajapinnassa toimiva verkosto sekä tämän opinnäytetyön tilaaja. Tiuku toimii katalysaattorina taiteilijoiden, tutkijoiden ja journalistien yhteisille hankkeille. Tiuku ry:n tämän hetken laajimman hankkeen, Finlandia 2.1:n, keskeinen osa ovat Rimlab-nimellä kulkevat nuorille suunnatut biisityöpajat. Osa biisityöpajojen toiminnasta on pidetty torsiin Helsingin Nuorten toimintakeskus Hapen Helsinki Freedom Records-studioilla.</p> <p>Tämän opinnäytetyön toiminnallisena osana olin mukana ohjaamassa kolmea Rimlab-biisityöpajaa. Osallistuin myös Track Factory rap-työpajaan ja käytin sieltä saamiani havaintoja tämän opinnäytetyön tutkimuskysymysten pohdinnassa. Käytin tutkimuksessa materiaalina myös neljää nuorten haastattelua.</p> <p>Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli tutkia, mitä on nuorten omaehtoinen rap-musiikin harrastaminen. Pohdin omaehtoisten rapin harrastamisen sisältöjä ja merkityksiä nuoren elämässä. Tutkin myös biisityöpajojen merkitystä omaehtoisen harrastamisen edistäjänä.</p> <p>Nuorten omaehtoinen rap-musiikin harrastaminen on uusien taitojen oppimista, itsensä haastamista, unelmia ja tavoitteita kohti menemistä, yhteisöllistä toimintaa ja tunteiden ilmaisemista. Biisityöpajat tukevat harrastamista tarjoamalla nuorelle tilan, tuen ja yhteisön.</p> <p>Tämä opinnäytetyö tuo oman näkökulmani Suomen kasvavalle hip hopista tehdylle tutkimukselle. Lisäksi se luo lisää pohdintaa nuorisotyön ja hip hop-kulttuurin yhdistämisen hyödyistä. Biisityöpajat ovat osa kulttuurista nuorisotyötä ja tämä työ toimii myös yhtenä lisä-äänenä kulttuurisen nuorisotyön tarkeyden puolesta. Käytin opinnäytetyössä viitekehyksenä myös kriittisen pedagogiikan kasvatusteoriaa.</p>	
Asiasanat rap, omaehtoisuus, kulttuurinen nuorisotyö, harrastaminen, biisityöpaja	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Civic Activities and Youth Work

ABSTRACT

Author Aleksi Salmela	Number of Pages 50 and 0 attachment pages
Title Young people's self-made process of making rap music – Song workshops and the significance of making rap music for young people	
Supervisor(s) Markus Söderlund	
Subscriber and/or Mentor Tiuku ry / Fanny Vilmilä	
<p>Abstract</p> <p>Rap music is still popular among the youth. Through different forms of media, the phenomenon, the music and the images of hip hop are also present in Finland in young people's lives. Rap music is listened to a lot, but making rap music as a hobby is also part of many young people's lives in one way or another. Making rap music requires dedication and a variety of skills. Song workshops are one way of promoting the young people's self-made process of making rap music as a hobby.</p> <p>Tiuku Association started in 2013 and its mission is to be a network that operates through projects that combine scientific studies and art. It is also the subscriber of this thesis. Tiuku acts as a catalyst for joint projects between artists, scientists and journalists. The most extensive project of Tiuku at the moment is called Finlandia 2.1. The project's central focus is the Rimlab song workshops. Part of the song workshops have been held on Thursdays at Helsinki Freedom Records studios in Nuorten Toimintakeskus Happi youth center.</p> <p>As part of the thesis' project I acted as a mentor for young rappers during three Rimlab song workshops. I also participated in the Track Factory rap workshop and I have used my observations from my experiences in the workshop, to discuss the questions that I posed in this thesis. I also used interviews of four young people as study material for this work.</p> <p>The aim of this thesis was to explore the following question: what is the young people's self-made process of making rap music about? What kind of significance does it have in the lives of young people? I also studied the importance of song workshops as contributors to the hobby.</p> <p>Young people's self-made process of making rap music is about learning new skills, challenging yourself, going towards dreams and goals, the feeling of community and about expressing one's emotions. The song workshops support the hobby by offering young people a place for the activity, assistance and a community.</p> <p>This thesis adds my own perspective in the growing field of research of hip-hop culture in Finland. In addition, it creates further reflection of the benefits of combining youth work and hip-hop culture. The song workshops are part of cultural youth work and this work also acts as another voice on behalf of the importance of cultural youth work. I also used critical pedagogy as a frame of reference for this thesis.</p>	
Keywords Cultural youth work, rap music, song workshop, hobby	

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
1.1 Rap-musiikki: Innostusta ja inspiraatiota	5
1.2 Opinnäytetyöni sisältö ja tavoite	7
2 HIP HOP-KULTTUURI JA NUORET	9
2.1 Hip Hop-kulttuurista	9
2.2 Hip hop, nuoret ja nuorisotyö	11
2.3 Kulttuurinen nuorisotyö	13
3 BIISITYÖPAJAT JA RAPIN OMAEHTOINEN HARRASTAMINEN	16
3.1 Opinnäytetyön tilaaja: Tiuku ry	16
3.2 Rimlab- ja Track Factory -biisityöpajat	17
3.3 Rapin omaehtoinen harrastaminen ja biisityöpajat	18
3.4 Kriittinen pedagogiikka	21
4 BIISITYÖPAJOJEN OHJAAMISTA JA HAVAINNOINTIA	23
4.1 Rimlab-työpajojen ohjaamisen suunnittelu ja tavoitteet	23
4.2 Biisityöpajojen ohjaaminen: ohjaajan rooli ja näkökulma	24
4.3 Ohjaamieni Rimlab-biisityöpajojen tapahtumakuvausta	26
4.4 Havainnoijana: Track Factory- ja Kirkkonummen Kipinä –rap-työpajat	32
5 HAASTATTELUT JA ANALYYSI	35
5.1 Valitut tutkimus-, haastattelu- ja analyysimenetelmät	36
5.2 Nuorten haastattelujen analyysi	38
6 LOPPUPÄÄTELMÄT JA KEHITTÄMISEHDOTUKSIA	42
6.1 Loppupäätelmät nuorten rapin omaehtoisesta harrastamisesta	42
6.2 Opinnäytetyön tavoitteiden toteutuminen ja toiminnan kehittäminen	46
LÄHTEET	49

1 JOHDANTO

1.1 Rap-musiikki: Innostusta ja inspiraatiota

Tämä opinnäytetyö käsittelee nuorten omaehtoista rap-musiikin harrastamista. Opinnäytetyötäni varten ohjasin kolmen Rimlab-biisityöpajan ajan kolmea nuorta räppäriä. Tämän lisäksi osallistuin itse Track Factory-rap-työpajaan. Tein näistä kokemuksistani muistiinpanoja, ja reflektoin rap-työpajoja ja niiden antamia välineitä nuorten omaehtoisen rap-musiikin harrastamisen näkökulmasta.

Käytin tässä opinnäytetyössäni hyödykseni myös muistiinpanojani nuorille järjestämästäni esiintymismahdollisuudesta Kulttuurikeskus Vernissassa Tikkurilassa sekä osallistumisestani Kirkkonummen Kipinässä pidettyyn MC Kajon ja MC Pyhä Lehmän rap-työpajaan. Käytin tutkimuskysymysteni pohdintaan materiaalina myös opinnäytetyöni tilaajan Tiuku ry:n Finlandia 2.1-hanketta varten tehtyjä kolmea haastattelua sekä itse yhdestä Track Factory:n toimintaan osallistuvasta nuoresta tekemääni haastattelua. Rimlabin vapaamuotoiset ja avoimet biisityöpajat sekä Track Factory rap-työpaja pidetään torstaisin Nuorten toimintakeskus Hapessa kolmannessa kerroksessa Helsinki Freedom Recordsin studioilla.

Kiinnostukseni opinnäytetyön aiheeseen lähti siitä, että olen itse pitkän linjan rap-musiikin kuuntelija ja harrastaja. Olen kuunnellut rap-musiikkia teini-ikäisestä pitäen. Ensimmäiset merkitykselliset muistoni rap-musiikista ovat ala-asteen leirikouluilta. Leirikouluissa soitimme mankasta sellaisia artisteja kuin Outkast sekä Run DMC. Pian Eminemistä tuli maailman suosituin rap- ja mahdollisesti pop-tähti, ja hänen toinen kaupallinen levynsä Marshall Mathers LP soi lähes jokaisessa luokassa koulusamme. Samoihin aikoihin Suomen ensimmäiset vakavasti otettavat rap-artistit kuten Fintelligens ja Avain alkoivat soida nuorten mankoista ja kuulokkeista kouluissa. Elimme Suomen ensimmäistä suurta hip hop-innostuksen aikaa.

Nykyisin olen 27-vuotias, eikä se hip hop-kärpäsen purema ole vielääkään jättänyt minua rauhaan. Teen nykyisin myös itse rap-musiikkia ja olen, jos mahdollista, entistä innokkaampi hip hop-kulttuurin fanittaja. Unelmanani on käyttää omaa tietouttani ja

musiikillisia kykyjäni taidokkaasti sekä innostavasti nuorisotyössä tai oikeastaan minä ikäisten ihmisten kanssa työskennellessä tahansa. Hip hop on kiinnostava ilmiönä ja tutkimuksen kohteena. Minulla on omakohtainen kokemus siitä, kuinka se on innostanut minua, mitä se on opettanut minulle ja kuinka se on minulle loputon inspiraation lähde.

Hip hop -kulttuuria tutkitaan jo jonkin verran Suomessa. Yhdysvalloissa sen tutkimus on tietysti pidemmällä, ja jopa yliopiston kurssina esimerkiksi Florida State University -yliopistossa. Florida State University tarjoaa kurssin ”The Sociology of hip hop”, koska kurssin järjestäjien mielestä ihmisten tulisi ymmärtää muun muassa historiallisten presidenttien ja sotien merkitysten lisäksi sellaisia kulttuurisia ilmiöitä kuin hip hop. Kursseja hip hopista ovat järjestäneet myös esimerkiksi Harvard University sekä Duke University. (USA Today 30.1.2013.)

Suomessa hip hopista on tullut valtavirtaa jo ainakin 15 vuotta sitten. Suomessa rap-artisteja on tällä hetkellä pilvin pimein tyylistä toiseen. Räppäreitä on isoista valtavirta rap-artisteista kuten Cheek, suosittuihin ”taideräppäreihin” kuten Paperi T, aina vasemmistolaisista ja feminististä aatemaailmaa edustavaan MC Pyhä Lehmään. Suomeen on syntynyt suomalaiseen kaupunki- ja lähiötunnelmaan luonnollisella tavalla istuva hip hop-kulttuuri. (Helsingin sanomat, NYT-liite 17.1.2014)

Nyt hip hop –tutkimusta on Suomessakin alettu tekemään, ja ensimmäinen väitöstutkimus alalta julkaistiin kesäkuussa 2014. Vuonna 2014 perustettiin myös Hip hop Suomessa: Suuntaukset ja sukupolvet –tutkimusverkosto, joka toimii Nuorisotutkimusverkoston itsenäisenä alaverkostona. (Nuorisotutkimusseura 15.11.2015.)

Koska hip hop kulttuurina, historiallisen ilmiönä ja musiikkina kiehtoo minua, halusin yhdistää nuorisotyön ammatilliset tavoitteeni elämäni suurimpiin rakkauksiin kuuluvan rap-musiikkiin. Hip hop -musiikilla alkaa olla jo kohtuullisen pitkä historia verrattuna siihen, että se on edelleen hyvin suosittu nuorisokulttuurina. Nuoret kuuntelevat edelleen paljon rap-musiikkia, ja monet nuorista esimerkiksi Helsingissä tekevät räppiä. Mielestäni on mielekästä ja kiinnostavaa tutkia hip hopin merkitystä nuorisokulttuurina ja –ilmiönä.

Tässä opinnäytetyössä keskityn kuitenkin nuorten omaehtoisen harrastamisen tutkimiseen. Oleellisin tutkimuskysymykseni on: Mitä on nuorten omaehtoinen rap-musiikin harrastaminen? Mitä se pitää sisällään? Työssäni tutkin myös, että mitä merkityksiä nuorten omaehtoisella rap-musiikin harrastamisella on nuorille. Lisäksi pohdin sitä, että mikä on biisityöpajojen merkitys nuorten omaehtoisen rap-musiikin harrastamisen kannalta.

1.2 Opinnäytetyöni sisältö ja tavoite

Opinnäytetyöni tilaaja on Tiuku ry. Rimlab-biisityöpajat, jotka ovat opinnäytetyöni keskeinen tutkimisen kohde, ovat Tiuku ry:n Finlandia 2.1-hankkeen keskiössä. Rimlab-biisityöpajoihin kuuluvat tiiviimmät, eri puolilla Suomea pidettävät muutaman päivän pituiset biisityöpajat sekä torstaisin Nuorten toimintakeskus Hapessa Helsingin Sörnäisissä pidettävät vapaamuotoiset ja avoimet biisityöpajat. Tämä opinnäytetyöni tutkimus kohdistuu nimenomaan torstaisin noin klo 16-20 Nuorten toimintakeskus Hapessa pidettäviin Rimlab-biisityöpajoihin.

Osallistuin myös torstaisin hieman Rimlabin jälkeen alkavaan Track Factory- työpajaan, ja havainnoin myös kyseistä työpajaa tutkimuskysymysteni kautta tässä opinnäytetyössä. Lisäksi olen lisännyt opinnäytetyöhön pohdintoja Kirkkonummen Kipinässä pidetystä rap-työpajasta, johon osallistuin osana tätä prosessia. Tein opinnäytetyöni lisäksi myös yhteisöpedagogin opintoihini kuuluvan ”Taide- ja kulttuurikasvatuksen osallistavat menetelmät” -opintojakson työharjoittelun Tiuku ry:lle osana Rimlab-biisityöpajoja ja Finlandia 2.1-hanketta. Työharjoittelu tuki osaltaan opinnäytetyöni prosessia.

Opinnäytetyöni keskiössä ovat kolmen Rimlab-työpajan ohjaamisesta tekemäni havainnot. Pohdin ohjaamistani sekä Rimlab-biisityöpajoja nuorten omaehtoisen musiikin harrastamisen näkökulmasta. Rimlab-biisityöpajoissa on päivästä riippuen mukana 2-4 vakituista ohjaajaa, ja tulin tähän ohjaajaryhmään ikään kuin tuomaan oman mausteeni soppaan. Nämä kolme ohjaamaani biisityöpajaa eivät siis toimineet pelkästään minun vastuullani, vaan keskityin ohjaamaan paria Rimlabiin osallistuvaa

nuorta, samalla kun muut ohjaajat keskittyivät enemmän muiden nuorten biisiprojekteihin.

Lisäksi työssä pohdin omakohtaisesti ja osallistumiseni kautta saamiani kokemuksia Track Factory rap-työpajoista, joihin osallistuin samoina päivinä ohjaamieni Rimlab-biisityöpajojen kanssa. Keskityn Track Factoryn työpajojen havainnoinnissa omaan näkökulmaani rap-musiikin harrastajana sekä tulevana yhteisöpedagogina. Miten Track Factoryyn osallistumien tukee omaehtoista rap-musiikin tekemistä oman kokemukseni ja havainnointieni perusteella? Lisäksi analysoin neljää nuorten haastattelua ja reflektoin niitä neljään valitsemaani rapin omaehtoisen harrastamisen teemaan. Keskityn tässä opinnäytetyössä tutkimaan biisityöpajoja sekä nuorten omaehtoista musiikin harrastamista nuorisotyön näkökulmasta.

Yksi haastatteluista poimimiani teemoja on nuoren musiikin harrastamisen taustat, eli mistä innostus musiikkiin on lähtenyt? Toinen teema oli musiikista tekemisessä koettut merkittävät kokemukset, onnistumisen tunteet sekä haasteet. Kolmas haastattelumateriaalista poimimani teema on musiikin tekemisen prosessi: mitä sanomaa nuori haluaa välittää musiikillaan ja mistä hänen inspiraationsa on lähtöisin? Neljäs ja viimeinen tutkimani teema on musiikin harrastamiseen liittyvät tulevaisuuden suunnitelmat sekä musiikin merkitys nuorelle.

Rimlab-biisityöpajojen osana tekemäni kolme biisityöpajan ohjausta, osallistumiseni ja tekemäni havaintoni Track Factory-työpajasta sekä tämä opinnäytetyön tavoite on ollut tuoda oma näkökulmani ja persoonani Rimlab-biisityöpajojen avuksi. Rimlab-biisityöpajat ovat muutaman ohjaajan yhteinen dialoginen ja jatkuvasti elävä prosessi, johon olen tuonut oman uuden näkökulmani oman kokemukseni ja ammattitaitoni siivittämänä.

Työpajojen ohjaamisen sekä opinnäytetyöni kehittämistavoite oli tuoda oma näkökulmani ja persoonani esille biisityöpajojen ohjaamisessa ja näin kehittää nuorten biisityöpajoja tuomalla uusia ideoita ja menetelmiä. Näistä menetelmistä ja ideoista jotkut voivat alkaa elää Rimlab-biisityöpajoissa tulevaisuudessa tuoden biisityöpajojen prosessiin hieman lisää mahdollisuuksia ja kokeiltuja käytäntöjä. Sain biisityöpajojen suunnitteluun täysin vapaat kädet opinnäytetyöni tilaajalta, eli toin nuorten oh-

jaamisen prosessiin uudenlaisia harjoituksia ja kokeilin uudenlaisia luovia menetelmiä. Rimlab-biisityöpajojen dialogisuuden takia tällainen on toivottua ja mahdollista. Tekemäni toiminnan kehittäminen siis sisälsi erilaisten luovien menetelmien kokeilemistä, uuden live-esiintymismahdollisuuden tuomisen nuorille sekä oman persoonani ja näkökulmani tuomista työpajojen ohjaamiseen.

Lisäksi toivon, että tällä opinnäytetyöllä on jonkin verran annettavaa myös tulevaisuuden suomalaiselle hip hop-tutkimukselle sekä hip hop -kulttuurin ja nuorisotyön suhteen pohdinnalle. Biisityöpajat edistävät nuorten omaehtoista musiikin harrastamista oman kokemukseni mukaan mahdollistamalla toiminnan, lisäämällä yhteisöllisyyttä ja arvostamalla ja tukemalla nuorten omaa ääntä sekä luovuutta merkityksellisenä välineenä yksilön kasvun ja oppimisen kannalta.

2 HIP HOP-KULTTUURI JA NUORET

2.1 Hip Hop-kulttuurista

Hip hop on kulttuuri, jolla on jo pitkä historia, ja se on alun perin syntynyt enimmäkseen afroamerikkalaisten ja latino-amerikkalaisten nuorten tarpeesta saada ääntään kuuluviin ja ilmaista luovuuttaan amerikkalaisen yhteiskunnan marginaalista. Hip hop -kulttuuri on edelleen iso osa nykyistä maailmanlaajuista nuorisokulttuuria, ja on siksi läsnä myös Suomen nuorisotyössä.

M.K. Asante, Jr. (2008, 75) näkee hip hop –kulttuurin synnyn historian pitkänä afro-amerikkalaisen ihmisoikeuskamppailun historiallisena jatkumona. Se alkaa hänen luomassaan hip hop –kulttuurin aikajanassa vuoden 1965 tapahtuneesta afroamerikkalaisen ihmisoikeustaistelija Malcolm X:n murhasta sekä Los Angelesin Wattsin kaupunginosassa tapahtuneesta ”rotuvastarinnasta”. Siitä aikajana jatkaa soul- ja funk-ikoni James Brownin kautta Kool DJ Herciin, joka oli vuonna 1974 ensimmäinen hip hop DJ. Sugar Hill Gang julkaisi ensimmäisen rapin hittisinglen vuonna 1979. Vuonna 1984 perustettiin legendaarinen Def Jam –levy-yhtiö, jonka artisteihin kuului

1980-luvulla maineikkaita artisteja kuten LL Cool J, Run DMC sekä Public Enemy. Vuonna 1988 N.W.A.-niminen yhtye teki gangsta-rapista suuren ilmiön maailmalla. N.W.A:sta on lähtöisin nykyisenkin gangsta-rapin juuret. (Asante, Jr. 2008, 75-100.)

Hip hopin juuret yhteiskunnallisena vähemmistöjen oikeuksien puolesta puhujana ovat muuttuneet, kun nykyaikainen hip hop on saanut paljon vaikutteita markkinataloudelta, individualismilta sekä myös negatiivisten stereotyyppien toistamisesta. Nämä stereotypit voivat esimerkiksi olla sellaisia, että tummaihoiset räppärit ja nuoret ovat gangstereita, yliseksuaalisia ja väkivaltaisia.

Köyhien tummaihoisten demonisoinnilla yhteiskunnassa ja mediassa on juurensa afroamerikkalaisten sortamistaktiikoissa jo Amerikan orja-ajoilta. Tuolloin orjuuden oikeuttamiseksi piti löytää keinoja, miten saada orjat itse uskomaan, että heitä on hyväksyttävää sortaa ja pitää eläimenarvoisina. Tämänkaltaisen ajattelun kierre jatkuu edelleen yleisesti yhteiskunnassa sekä musiikkimaailmassa siinä, että suuret kaupalliset levy-yhtiöt ottavat artistilistoilleen enimmäkseen väkivallasta ja seksistä räppääviä hip-hop-artisteja. Marginaaliin jäävät ne joilla on oikeasti mitään positiivista sanottavaa. (Asante, Jr. 2008, 17-18.; Rap Rehab 30.1.2014.)

Hip hop on levinnyt aika lailla maailman jokaiseen kolkkaan, ja se nähdään monessa maassa sekä positiivisena että negatiivisena asiana. Toisaalta monet nuoret ympäri maailman voivat ihannoida jonkinlaista räppäriin gangsterimielikuvaa ja toisaalta hip hop on ajanut monessa maassa ja kulttuurissa aikaisemmin Punk-musiikin pitämää asemaa yhteiskunnallisen kritiikin musiikkina. Ove Sernhede (2007) kirjoittaa Ruotsin Göteborgin enimmäkseen maahanmuuttajataustaisten perheiden Hammarkullenin kaupunginosan hip hop-kulttuurista kirjassa "AlieNation is my nation". Sernhede kertoo, että Ruotsin isoissa kaupungeissa 1990-luvun loppupuolella oli syntynyt monikulttuurinen "hip hop-yhteisö", jota hän kuvaili uudenaikaiseksi yhteiskuntakriittiseksi kulttuuriliikkeeksi. Tämä ruotsalainen hip hop-kulttuuri on antanut äänen huonompi-osaisille lähiöille, ja se on ollut myös osa "Hip Hop Nation"-nimellä välillä kutsuttua globaalia hip hop-yhteisöä. (Sernhede 2007, 18-20.)

2.2 Hip hop, nuoret ja nuorisotyö

Hip hop –kulttuurin kaupallistuminen on tehnyt siitä maailmanlaajuisen nuorisokulttuurin ja rap-musiikki on edelleen hyvin suosittu nuorten keskuudessa. Sen verran mitä olen ollut töissä tai työharjoitteluissa nuorisotyöntekijänä nuorisotaloilla, olen huomannut, että iso osa nuorista kuuntelee hip hop –musiikkia. Näin on ainakin Helsingin Haaga-Kaarelan alueen nuorisotaloilla, joista minulla on eniten työkokemusta.

Nuoriso on yhteiskunnassa ollut kohde, jota on ollut helppo syyllistää viime vuosikymmeninä mitä erilaisimmista asioista. Nuoret eivät kriittisen pedagogin Henry A. Giroux'n mukaan tule kuulluksi nykymaailmassa, jota hallitsevat mainontakulttuuri ja markkinatalous. Nuorten kehoja esineellistetään mediassa ja mainonnassa, ja sillä markkinoidaan ”nuorekasta vetovoimaa ja viekottelevaa seksuaalisuutta”. (Giroux 2001, 219.)

Mainonnassa on Yhdysvalloissa annettu Giroux'n mukaan esimerkiksi työväenluokkaisista ja huono-osaisista nuorista mielikuva, jossa nuoret ovat ”uhka vallitsevalle yhteiskuntajärjestykselle”. Heidän valtansa otetaan heiltä ja heidät sysätään marginaaliin. Nuorilla ei ole Giroux'n mielestä riittävästi mahdollisuuksia määritellä itseään ja olla osana poliittista toimintaa. Nuoret näytetään usein mediassa sellaisessa valossa, että heitä ei nähdä aktiivisina kansalaisina ja kriittisinä toimijoina. Nuorista välittyy ennemminkin romanttinen, passiivinen ja seksualisoitunut mielikuva. (Giroux 2001, 221.)

Rap-musiikissa on paljon hyvää, mutta kritiikittä katsottuna se voi vahvistaa stereotyyppioita tietyistä ihmisryhmistä, ja kannustaa materialistiseen ajatteluun. Rap-musiikin sisältöä hallitsee suurelta osin isot levy-yhtiöt, ja tummaihoisten nuorten ”gangsteri-imagolla” on ollut Yhdysvalloissa esimerkiksi poliisiväkivallan muodossa jo pitkään kohtalokkaita seurauksia. (Rap Rehab 30.1.2014.)

Musiikki- ja taidekasvatuksen menetelmiä käyttävän nuorisotyöntekijän tai rap-työpajan ohjaajan on mielestäni hyvä olla kriittinen myös hip hop –kulttuurin antamia mielikuvia kohtaan. Medialla sekä elokuva- sekä musiikkiteollisuudella voi olla isokin

vaikutus nuoriin, heidän käytökseensä, ajatteluunsa ja siihen mitä he pitävät tärkeänä.

Hip hop-kulttuurista nuori voi myös saada paljon hyvää. Hän voi saada aktiivisesti rap-musiikkia itse tekemällä itseluottamusta. Nuori voi löytää hip hopista tavan jäsentää ajatuksiaan, puhua tunteistaan tai haastaa yhteiskuntaa. (Yle 12.3.2010.; Kannosto 2010, 192-199.) Täytyy kuitenkin muistaa, että hip hopilla on yhteiskunnallisten epäkohtien osoittamisessa juurensa ja sitä puolta voi edelleen hyödyntää nuorisotyössäkin.

Esimerkkejä hip hop-kulttuurin sekä nuorisotyön onnistuneesti Suomessa yhdistäneistä hankkeista ovat Bass Camp, Räpätestä roiskuu – Harvialan koulukodin rap-hanke, KRIS-nuorten rap-hanke sekä Naulakallion Erityiskoulun Rap-kulttuurisilta (Kannosto 2010, 192). Bass Camp on Bass Campus ry:n maksuton pääkaupunkiseutulaishuoneelle suunnattu hip hop-työpajahanke. Työpajojen toiminnassa on muun muassa DJ-toimintaa, räppiä, biittien tekoa ja katutansseja. Työpajoja ohjaajina on ollut alan parhaimpia ammattilaisia kuten tanssiryhmä Flow Mo Crew, Dj Polarsoul ja MC Särre. (Bass Camp 21.11.2015.)

Janakkalassa Harvialan koulukodin Räpätestä roiskuu –hankkeessa käytettiin rap-musiikkia nuorten pahan olon purkamiseen ja itsetunnon parantamiseen räppäreiden Paleface ja Steen1 johdolla (Yle 12.3.2010). KRIS-Nuorten rap-hankkeessa osallistujat olivat suomalaisia ja ruotsalaisia päihteistä ja rikoksista irti päässeitä nuoria. Hanketta rahoitti Kulturfonden för Sverige och Finland, ja tavoitteena projektissa oli tutustuttaa suomalaisia ja ruotsalaisia nuoria toisiinsa rap-musiikin avulla. (Portti Vapautteen 19.11.2014.)

Musiikinopettaja Elina Kannoston sekä ilmaisutaidon opettajan Maria Santavuoren koordinoimassa Rap-kulttuurisillassa Naulakallion Erityiskoulussa rap-musiikkia käytettiin nuorten oman äänen esiin tuomisen sekä sosiaalisen vahvistamisen välineenä (Kannosto 2010, 192). Projektissa nuoret, joilla oli erityistarpeita, pääsivät räppäreiden Paleface, Tommi Lindgren, Steen1 ja Asa kanssa harjoittelemaan rap-lyriikoiden kirjoittamista ja biisien tekemistä. Koska nuorten sallittiin olla oma itsensä eikä tekelelle asetettu tietynlaista ”soveliaisuuden vaatimusta”, niin nuoret alkoivat kirjoittaa

ajatuksistaan ja tunteistaan vilpittömästi, ja pelleilyn ja muun negatiivisuuden ilmaisemisen tarve väheni. (Kannosto 2010, 193.)

Elina Kannosto kertoo rap-musiikin ja lyriikoiden voimasta kirjoituksessaan ”Rap-kulttuurisilta”. Hän sanoo rap-musiikissa lyriikoiden olevan ilmaisun keskiössä sekä lyriikoiden juurien olevan todellisuuden kuvaamisessa. Rapin avulla nuori voi löytää uudelleen kiinnostuksensa omaan äidinkieleensä, sen ilmaisumahdollisuuksiin ja näin rakentaa omaa identiteettiään. Rapin biitit ja musiikki taas suojelevat niiden sanojaa ja kuuntelijaa, ja luovat mahdollisuuden syvempään turvalliseen kohtaamiseen. Ja koska rap-musiikkiin on yhdistynyt suuri kirjo erilaisia kulttuureja ja musiikkityylejä, voi sen kautta ilmaista minkälaisia ajatuksia ja tunteita tahansa. Hip hop-kulttuurin juuriin ja ilmaisuun kuuluu myös tunne tietynlaisesta yhteiskunnallisesta vieraantumisesta ja vapaudesta. (Kannosto 2010, 195.)

Rapin kautta nuori voi ilmaista omaa mahdollista vieraantuneisuuden tunnettaan. Hän voi jopa tuntea vapautuneisuutta ja rohkeuden tunnetta, kun ilmaisee itseään ja tunteitaan sanojen, oman äänen ja rytmin keinoin. Rap-musiikkia nuorten kanssa tehdessä pitääkin mielestäni pyrkiä edistämään kriittisyyden syntymistä, itsenäistymistä ja oman sisäisen äänen ja voiman löytymistä. Unohtamatta kuitenkin toiminnan vapaamuotoisuutta sekä nuoren vapautta kuunnella ja tehdä juuri sellaista musiikkia kuin itse haluaa.

2.3 Kulttuurinen nuorisotyö

Rimlabin sekä Track Factoryn biisityöpajat ovat osa kulttuurista nuorisotyötä. Kulttuurisen nuorisotyön käsite on vaikea määritellä, mutta se on sitäkin tärkeämpää toimintaa. Vaikka kulttuurinen nuorisotyö saattaa joidenkin piirien mielestä vaikuttaa ”puuhastelulta”, niin se on vakavasti otettavaa yksilöllistä, yhteisöllistä ja yhteiskunnallista toimintaa ja keskeinen nuorisotyön toimintamuoto. Kulttuurista nuorisotyötä on tehty jossain muodossa jo 1920-luvulta lähtien, mutta käsitteenä se on alkanut hahmottua vasta 1990-luvulla. Sitä toteutetaan kunnissa, järjestöissä, yhdistyksissä ja nuorten erilaisissa vapaissa ja epämuodollisissa yhteisöissä. (Ruotsalainen 2008, 168-169.)

Keskeinen kulttuurisesta nuorisotyöstä tehty tutkimus on Johanna Tuliainen pro-gradu-tutkielma vuodelta 2006. Tutkielmassa Tuliainen on selvittänyt nuorisotyön alalla olevien toimijoiden käsityksiä kulttuurisesta nuorisotyöstä. Nuorisotyöntekijät toteavat tutkielman mukaan ”kulttuurisen nuorisotyön tarkoittavan taidekasvatuksen sisältöjä ja nuorisotyön toimintamuotoja sekä olevan kulttuurikasvatuksen lisäksi oppimisympäristö myös demokratiakasvatukselle”. (Tuliainen 2006, 41; Weber 2012, 22.) Kulttuurinen nuorisotyö tarjoaa taas nuorten mielestä heille turvallisen mahdollisuuden kokeilla omia mahdollisuuksiaan ja rajojaan (Lindner 2004, 248; Weber 2012, 22).

Kulttuurinen nuorisotyö on käsitteenä kuitenkin vakiinnuttamassa paikkaansa muiden nuorisotyön käsitteiden rinnalle. Muita samaa asiaa tarkoittavia termejä ovat taidekasvatuksen kautta tapahtuva nuorisotyö ja sosiaalinen kulttuurityö. (Mönttinen 2004, 17.; Ruotsalainen 2008, 171.) Kulttuurista nuorisotyötä on määritelty nuoren kasvun tukemiseksi aktiiviseksi kansalaiseksi. Kasvamisen prosessiin kuuluu oman identiteetin rakentaminen, sen kokeileminen ja ilmaiseminen sekä tämän kautta omien arvojen mukainen yhteiskunnallinen vaikuttaminen. (Siurala 2001; Ruotsalainen 2008, 171.)

1990-luvulta lähtien on havaittu, että kulttuurisella nuorisotyöllä on merkittävä tehtävä nuorten kasvun tukemisessa sekä elämänhallinnan vahvistamisessa. Helsingin nuorisotalojen sekä kulttuuriasiainkeskuksen välille on luotu tästä oivalluksesta yhteistyörakenteita ja verkostoja nuorten omaehtoiselle kaupunkikulttuurille. (Ruotsalainen 2008, 171.)

Leena Ruotsalainen kertoo (mt., 171-172.) kirjoituksessaan ”Kulttuurinen nuorisotyö on kamppailulaji”, että osin kulttuurisen nuorisotyön vakiintumisen esteenä on ollut nuorisotyön näkeminen helppoina paketteina ja nuorisotyötä palveluna, ja tällaisessa rationalistisessa näkökulmassa unohtuu nuorisotyön luovuus, kaoottisuus ja omaehtoisuus. Tämä uusien ajatusten, ilmiöiden ja toiminnan luominen sekä toiminnan vapautuminen ovat tärkeitä pitää mielessä nuorisotyötä tehtäessä.

Nuorisotyössä on tärkeää päästä pinnan alle kuulemaan nuorten mielenkiinnon kohteita, tulevaisuuden elämäntapoja ja merkityksellisiä asioita. Nämä löydöt syntyvät

ruohonjuuritason työssä, keskusteluissa ja osallistumisessa nuorten kanssa. (mt., 172.) Nuorten pitää saada itse luoda toimintaa ja tehdä heitä kiinnostavia asioita. Nuorisotyöntekijä auttaa nuorta löytämään itselleen tilan, ajan, välineet ja tarvittaessa apua toteuttamaan visioita. Näin nuori kokee osallisuutta, merkitystä ja rakentaa omaa identiteettiään, minkä kautta hän on todennäköisesti halukkaampi osallistumaan myös muuhun yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen. Tästä puhuu myös Annimaria Koivunen Humanistisen ammattikorkeakoulun perustutkinnon opinnäytetyössään ”Nuorten omaehtoinen teatteritoiminta” (Koivunen 2013).

Kulttuurisen nuorisotyön perustehtävänä on Ruotsalaisen mielestä kehittää nuorten ilmaisutaitoja luomalla kulttuurisia ja henkisiä tukirakenteita sekä yhteisöllisiä onnistumisen kokemuksia. Kulttuurisen nuorisotyöhön kuuluu tekemällä oppiminen, se on konkreettista ja yhteisöllistä toimintaa. Kulttuuriseen nuorisotyöhön kuuluu myös epämuodollisuus ja suoritusvaatimusten puuttuminen. (mt., 173).

Kulttuurisessa nuorisotyössä tapahtuu epämuodollista oppimista. Toiminnassa tärkeintä on prosessi ja yhteistoiminnallisuus, jonka kautta nuori voi löytää jonkin alueen missä on motivoitunut kehittämään itseään. Tämän kehittymisen ja kasvamisen kautta nuori etenee kohti ymmärrystä. Hän rakentaa maailmankuvaansa sekä tunnistaa ja pääsee kiinni omiin arvoihinsa. (mt., 174.)

Omasta kokemuksestani voin sanoa tämän olevan totta, sillä tiedän itse, kuinka paljon olen musiikin sekä teatterillisen itseilmaisun kautta löytänyt omaa ääntäni ja arvoni. Niistä on tullut kantava voima, tuki ja vahvuus elämäni. Niihin voin aina palata, ja niistä löytää loputtomasti uusia haasteita ja iloa. Luovuus, taide ja uuden oppiminen ovat arvoja, joissa voi aina kehittyä eikä niissä koskaan tule valmiiksi. Näenkin itse kulttuurisen nuorisotyön voimana sen, että nuori voi löytää jonkin oman kiinnostuksen ja innostuksen kohteen, jonka kautta hän voi asettaa itselleen sopivia tavoitteita. Tavoitteet ja niitä kohti meneminen tuovat elämään merkityksellisyyttä, tasapainoa ja mielekkyyttä.

Psykologian alalla on tehty laajoja ja vallankumouksellisia tutkimuksia ja löytöjä viimeisen vuosikymmenen aikana siitä, että miten inhimilliseen elämään kuuluviin psykologisiin ongelmiin voitaisiin löytää mahdollisimman tehokkaita ja toimivia ratkaisuu-

ja sekä käyttäytymismalleja. Steven C. Hayesin tutkimusryhmineen luoman Hyväksymis- ja omistautumisterapian (engl. Acceptance and Commitment Therapy, ACT) on todettu auttavan suureen määrään psykologisia ongelmia. Hyväksymis- ja omistautumisterapian hoidossa keskiössä ovat tietoinen läsnäolo, halukkuus kohdata vaikeilta ja ikäviltä tuntuvia tunteita, kehollisia tuntemuksia, muistoja ja ajatuksia sekä omista henkilökohtaisista arvoista johdettu merkityksellinen elämä. Merkityksellinen elämä koostuu omien arvojen mukaisista teoista. (Psychology Today 3.2.2015.)

Kulttuurisen nuorisotyön tarjoama nuoren omaehtoinen toiminta ja epämuodollinen oppiminen voivat antaa nuorille arjen haasteissa vaadittavaa itsetuntoa, taitoja ja luovuutta sekä auttaa oman elämän merkityksellisyyden ja arvojen löytämisessä. Ja kuten moni Hyväksymis- ja omistautumisterapian tutkimus osoittaa, niin omista arvoista johdetut teot ovat suuressa osassa ihmisen hyvinvointia (Psychology Today 3.2.2015).

Leena Ruotsalainen painottaa kirjoituksessaan vielä kulttuurisen toiminnan yhteisöllisyyden tärkeyttä (Ruotsalainen 2008, 175), mistä pääsee siihen, kuinka tärkeässä asemassa on nuorten muusikoiden ja musiikista kiinnostuneiden nuorten tuominen yhteen Rimlab- ja Track Factory-työpajoissa. Ruotsalainen sanoo kulttuurisen nuorisotyön olevan yhteiskunnallista ja yhteisöllistä toimintaa, jossa keskeistä on antaa henkinen ja fyysinen tila nuorille itselleen, ryhmille sekä kulttuurisille virtauksille (mt., 176-177).

3 BIISITYÖPAJAT JA RAPIN OMAEHTOINEN HARRASTAMINEN

3.1 Opinnäytetyön tilaaja: Tiuku ry

Tiuku ry on opinnäytetyöni tilaaja. Tiuku – Tiedon julkistamisen kulttuuritehdas on vuonna 2013 käynnistetty tiedon tuottamisen ja taiteen välissä toimiva verkosto. Taiteilijat, journalistit ja tutkijat voivat käynnistää Tiukun kautta hankkeita ja ”luoda uudenlaisia vuoropuhelun mahdollisuuksia” (Tiuku.info 16.11.2015).

Tiuku toimii hankkeissa eteenpäin vievänä voimana ja sen toiminnoissa pyritään yhdistämään vahva tutkimustyö korkeatasoiseen taiteelliseen työhön. Tiukuideoita hankkeita, kokoaa tiimejä ja laatii suunnitelmia hankkeiden rahoittamiseksi. Verkostoon kuuluu Tiukun internet-sivujen mukaan humanisteja, yhteiskuntatieteilijöitä, journalisteja, elokuvantekijöitä, kirjailijoita, tuottajia ja muusikoita sekä muita ”osaavia ihmisiä”. (Tiuku.info 16.11.2015.)

Tiukulla on käytössään monia erilaisia toimintamuotoja. Tiuku on mukana tuottamassa muun muassa dokumenttielokuvaa nuorten arkielämästä ja kadusta sekä nukketatterimusikaalia kotiutumisen iloista ja suruista. Tiuku on myös mukana tukemassa Lasten Itämeriprotestia, jossa lapset ilmaisevat mielipiteensä Itämeren likaantumisen ta musiikin keinoin. Tiukun laajin hanke tällä hetkellä, on Finlandia 2.1-hanke, jota rahoittaa Uudemaan rahasto sekä Svenska Kulturfonden. Hankkeen keskiössä on sarja nuorille suunnattuja biisintekopajoja, jotka kulkevat nimellä Rimlab. (Tiuku.info 16.11.2015.) Rimlab-biisityöpajat ovat tämän opinnäytetyön tutkimuskohteena.

Finlandia 2.1-hankkeen idea on Suomen 100-vuotis synttäreiden kunniaksi tuottaa nuorten kanssa biisejä, dokumenttivideoita ja muuta materiaalia, jotka antavat kuvan siitä, miltä ”Suomi soundaa” nykyään. Suomihan on siis tietysti muuttunut hyvin paljon vuosien saatossa, ja Finlandia 2.1-hanke haluaa näyttää, miten Suomi on muuttunut ja minkälaiselta nuorten suomalaisten musiikki kuulostaa nykyään ja ketkä sitä tekevät. (Rimlab 16.11.2015.)

Hankkeen toteuttaa Tiuku ry ja pajat järjestetään yhdessä nuorisotalojen kanssa sekä muiden kulttuurisen nuorisotyön toimijoiden kanssa. Yhteistyökumppaneita ovat muun muassa Helsingin nuorisotoimi, Nuorisotutkimusverkosto, Svenska Nu, Nuori kulttuuri –säätiö, Nuoren Voiman liitto, Verkkonuorisotyön valtakunnallinen kehittämisskeskus, Finlands Svenska Ungdomsförbund sekä Plan Suomen matkalla-hanke. Hanketta rahoittavat Suomen Kulttuurirahaston Uudenmaan rahasto ja Svenska Kulturfonden. (Rimlab 16.11.2015.)

3.2 Rimlab- ja Track Factory -biisityöpajat

Osallistuin ja ohjasin rap- ja biisityöpajoja Nuorten toimintakeskus Hapessa kolmannessa kerroksessa Helsinki Freedom Records-studioilla. Itse ohjaaminen tapahtui Rimlab-biisityöpajoissa. Rimlab-biisityöpajoissa käy nuoria, jotka haluavat tehdä musiikkia. Työpajoilla ei siis ole kohderyhmänä jotain tiettyä erityisryhmää, vaan biisityöpajoihin osallistuu nuoria, jotka ovat kiinnostuneita musiikin tekemisestä ja biisien kirjoittamisesta.

Rimlab-biisityöpajoihin kuuluu sekä ympäri Suomea pidettävät tiiviimmät ja muutamman päivän pituiset biisityöpajat sekä vapaamuotoisemmat Nuorten toimintakeskus Hapessa torstai-iltaisina pidettävät biisityöpajat. Tämä opinnäytetyö keskittyy torstaisin Hapessa pidettäviin työpajoihin. Rimlab-biisityöpajoja ohjaavat Petter Korkman, Emilia Neuvonen, Fanny Vilmilä ja Tommi E. Virtanen.

Rimlab-biisityöpajoihin voi osallistua kuka vain nuori riippumatta kotikielestä, soitto-taidoista tai musiikkityylistä. Pääasia on, että nuori haluaa tehdä biisejä. Työpajoihin voi osallistua, vaikka olisi kiinnostunut vain biisien sanoittamisesta eli vain yhdestä musiikin tekemisen osa-alueesta. Rimlabin kautta nuoret voivat osallistua Finlandia 2.1-hankkeen vuosien 2016-2017 aikana järjestämään Finlandia Road Trip – konserttisarjaan, jossa nuoret biisintekijät esiintyvät kymmenellä eri paikkakunnalla ympäri Suomea. (Rimlab 16.11.2015.)

Track Factory-työpajat järjestetään myös torstaisin Nuorten toimintakeskus Hapessa. Työpajat pidetään klo 18-21. Track Factory-työpajoja ohjaavat ”Jontti & Shaka” sekä ”Koivuniemen herrat” yhtyeistä tunnettu rap-artisti Shaka sekä ammatti-DJ ja musiikkitekniikko DJ Logout eli Aleksi Lemola. Track Factory järjestää rap-työpajoja myös pyynnöstä muualla ja on pitänyt työpajoja eri nuorisotaloilla ja kirjastoissa. (Track Factory 16.11.2015.)

3.3 Rapin omaehtoinen harrastaminen ja biisityöpajat

Omaehtoisella oppimisella tarkoitetaan sellaista oppimista, jota ei ohjailla ulkoapäin, kuten esimerkiksi muodollista kouluopetusta. Omaehtoiselle oppijalle on tärkeää tietää, oppia ja omaksua asioita oppimisen ja kiinnostuksen kohteesta. (Metsä-

muuronen 1997, 33.; Koivunen 2013, 29.) Omaehtoisessa oppimisessa oppimisprosessia edistävät sisäiset motiivit, kiinnostus harrastusta kohtaan sekä halu kokeilla. Oppimista ylläpidetään ja tietoa harrastuksesta omaksutaan sisäisen innostuksen johdattamana. (Metsämuuronen 1997, 20; Koivunen 2013, 29.)

Näen tämän opinnäytetyön yhteydessä biisityöpajat omaehtoista harrastamista edistävänä asiana. Rapin omaehtoisessa harrastamisessa omaehtoisuus tarkoittaa, että oppeja taitojen kehittämiseen ei saada musiikkikoulusta soitto- tai laulutunneilta, vaan suurin osa oppimisesta tapahtuu itse tekemällä ja kokeilemalla. Kerran viikossa pidettävät biisityöpajat edistävät musiikin tekemisen prosessia, luovat nuoren ympärille yhteisön ja yhteistyömahdollisuuksia sekä auttavat luovaan tekemiseen liittyvässä ongelmanratkaisussa. Omaehtoisuudella en tarkoita tässä opinnäytetyössä sitä, että harrastaminen ja biisityöpajat olisivat täysin nuorten itsensä organisoimia.

Rapin omaehtoisuuden kannalta huomasin Rimlab-biisityöpajoihin osallistuessani monia hyötyjä itse työpajoista. Biisityöpajassa nuoren on mahdollista tavata muita nuoria, jotka ovat myös kiinnostuneita ja halukkaita tekemään musiikkia. Tätä kautta nuori voi saada hyödyllisiä yhteistyökumppaneita, musiikin tekemiseen vaadittavia välineitä sekä arvokasta palautetta, vinkkejä sekä innostusta musiikin tekemiseen.

Huomasin tämän itse, kun havainnoin sekä Rimlab-biisityöpajoja sekä Track Factory-raptyöpajaa. Työpajoissa oli vapaamuotoinen ja kannustava tunnelma ja koska biisityöpajat pidetään Nuorten toimintakeskus Hapen Helsinki Freedom Recordsissa, niin käytössä on kunnolliset studiot musiikin äänittämistä varten. Biisit tehdään musiikinäänitysohjelmilla ja äänitetään oikeilla studiolaitteilla, joten nuori saa jo tästä paljon oppia siihen, että miten rap-musiikkia käytännössä voi tehdä.

Lisäksi Track Factoryssa ja Rimlabissa on osaavia musiikintekijöitä nuoriso-ohjaajina. Apua ja vinkkejä kaikesta äänittämiseen, biittien tekemiseen, räppäämiseen ja biisien miksaamiseen ja muuhun musiikin tekemiseen liittyvästä saa. Tämä on erityisen hyödyllistä nuorille rap-muusikoille. Olen huomannut, kuinka rap-työpajat, osaavien ihmisten vinkit, iloiset reaktiot yleisöltä Open Mic -tapahtumissa sekä muiden räppäreiden ja muusikoiden kannustus lisäävät motivaatiota, inspiroivat ja saavat tekemään enemmän töitä musiikin ja oman osaamisensa eteen.

Biisityöpajoihin osallistuessaan nuori voi tutustua esimerkiksi biitintekijöihin ja saada vinkkejä rap-musiikin tekemisen teknisempään puoleen kuten miksaamiseen. Nuori voi halutessaan opetella käyttämään Helsinki Freedom Recordsissa käytettävää Logic Pro –musiikinäänitysohjelmaa, ja näin päästä eteenpäin omassa biisintekoprosessissaan. Helsinki Freedom Recordsilla on mahdollista jokaisen alle 30-vuotiaan varata ilmaiseksi studioaikoja sekä äänittää musiikkia ja harjoitella taitojaan paikan päällä. Se on kulttuuriteko ja korvaamaton hyöty nuorille musiikintekijöille pääkaupunkiseudulla.

Jari Metsämuuronen (1995, 17.) kertoo harrastuksia ja omaehtoista oppimista käsittelevässä tutkimuksessaan, että jos harrastuksen toiminta itsessään on tyydyttävää ja motivoivaa, niin tuolloin päämääräsuuntaisuus ei ole tärkein asia harrastuksessa. Päämääriä saattaa harrastuksessa olla, mutta ne saattavat kohdistua esimerkiksi omien taitojen kehittämiseen. Toisaalta päämäärien asettamisella voi olla positiivinen vaikutus harrastukseen, sillä se voi lisätä toimintaan tarkoituksen tunnetta (Locke & Latham 1990, 239; Metsämuuronen 1995, 17).

Yksi hyvä esimerkki rap-musiikin omaehtoisen harrastamisen viemisestä ammattiin asti omanlaista ja tinkimätöntä musiikkia tekemällä, on amerikkalainen Wisconsinin osavaltiota lähtöisin oleva underground-artisti Milo. Hän kertoo haastattelussaan The Needle Dropin videoblogissa, että tehdäkseen rapista hänelle ammatin, hänen on pitänyt opetella tekemään monta asiaa itse (The Needle Drop 30.8.2015).

Milo on pikkuhiljaa uransa edetessä opetellut räppäämisen lisäksi tekemään itse biittejä, äänittämään ja miksaamaan oman musiikkinsa omasta kodistaan lähtöisin. Tämän lisäksi hän muun muassa itse painattaa c-kasettinsa ja vinyylinsä sekä myy ne suoraan yleisölleen. Hän sanoo haastattelussa, että nämä kaikki taidot ovat suuressa roolissa siinä, että rap-musiikki on hänelle pääasiallinen tulonlähde. Nykyään ei ole myöskään juuri väliä, mistä maantieteellisestä sijainnista muusikko musiikkinsa tekee. Oman levy-yhtiön voi internetin ansiosta perustaa minne tahansa, ja musiikki voi löytää yleisönsä eri puolilta maailmaa, kunhan se on riittävän mielenkiintoista ja laadukasta. (The Needle Drop 30.8.2015.)

Milo toimii hyvänä esimerkkinä rap-musiikkia omaehtoisesti harrastaville nuorille. Itse tekemällä, kokeilemalla ja oppimalla rap-musiikistakin on mahdollista tehdä itselleen ammatin, vaikka ei tekisikään listahittejä radiokanaville. Luovuutta, työtä ja tietotaitoa se vaatii tietysti paljon ja usein tuuriakin. Track Factoryn ja Rimlabin kaltaiset biisityöpajat voivat olla yksi hyödyllinen alusta, jossa nuori voi halutessaan oppia ja harjoittaa näitä taitoja.

3.4 Kriittinen pedagogiikka

Olen tätä opinnäytetyötä tehdessäni innostunut kriittisen pedagogiikan kasvatusteoriasta. Kiinnostukseni johdosta halusin käyttää kriittisen pedagogiikan teoriaa tarkastelunäkökulmana liittyen rap-musiikin omaehtoiseen harrastamiseen sekä biisityöpajojen toiminnan havainnointiin.

Kriittisen pedagogiikan ”tavoitteena on tarkastella kasvatustilanteita osana niiden yhteiskunnallista taustaa” (Kiilakoski 2008, 57). Kriittisen pedagogiikan mukaan kasvatukseen sisältyy aina poliittisia elementtejä. Se korostaa osallistavaa toimintaa ja jokaisen oikeutta ihmisyyteen, ja se soveltuu hyvin myös nuorisotyön tutkimisen näkökulmaksi. (Kiilakoski 2008, 57.)

Kriittistä pedagogiikka on vaikea määritellä yhdellä tavalla. Douglas Kellnerin mukaan kriittisessä pedagogiikassa tutkitaan, ”miten kasvatus voi tarjota ihmisille välineitä parantaa itseään ja voimistaa demokratiaa, luoda tasa-arvoisemman ja oikeudenmukaisemman yhteiskunnan ja näin sijoittaa kasvatuksen edistyksellisen sosiaalisen muutoksen prosessiin” (Kellner 2000, 197; Kiilakoski 2008, 58).

Kriittisen pedagogiikan tavoitteena ei ole siis ”kasvattaa” ihmisiä ja nuoria johonkin yhteiskunnan nykyiseen hyväksyttyyn tai tuottavaan muottiin. Sen tehtävä on haastaa näitä hyväksytyjä normeja, ja edistää muutosta kohti oikeudenmukaisempaa ja demokraattisempaa maailmaa. Kriittisen pedagogiikan huomion kohteena ovat erityisesti vähäosaisemmassa asemassa olevat yhteiskunnan ryhmittymät, kuten esimerkiksi maahanmuuttajat tai seksuaaliset vähemmistöt. (Kiilakoski 2008, 58.)

Kriittisen pedagogiikan tavoitteena on edistää ihmisen osallisuuden tunnetta, ja luoda ihmisistä aktiivisia toimijoita, jotka haluavat vaikuttaa ympäristöönsä, ja jotka ymmärtävät toimintansa motiiveja ja merkityksiä. Se pyrkii myös herättelemään ihmisiä lukemaan maailmaa kriittisemmin. Kriittisen pedagogiikan mukaan nuorisotyö on poliittista toimintaa, sillä kasvatusta on toimintaa yhteiskunnassa. Kasvatus on poliittista toimintaa, koska sen tavoitteena on kasvattaa tietynlaisia ihmisiä, ja se taas vaikuttaa siihen millaista tulevaisuuden maailmaa ollaan luomassa. (Kiilakoski 2008, 58-59.)

Paulo Freiren mukaan kasvatuksella pitää olla tavoitteena jokin unelma tai utopia paremmasta maailmasta, ja näin ollen kasvattajalla on vastuu ja kasvatuksella sisältö. Nuorisotyökään ei näin ollen saisi olla pelkkää jutustelua ja ajan viettämistä. Freiren mukaan kasvattajien täytyy kysyä itseltään riittääkö paremman maailman luomiseen vain ihmisen nykyiseen järjestelmään sopeuttaminen, vai pitääkö nykyiset käytänteet muuttaa. (mt., 59-60.)

Petri Cederlöfin tekemässä tutkimuksessa todettiin, etteivät nuorisotyöntekijät mietti-neet systemaattisesti toimintansa tavoitteita (Cederlöf 2003, 187; Kiilakoski 2008, 60). Tämä on kriittisen pedagogiikan mukaan ongelmallista, sillä kasvatustavoitteet ovat arvovalintoja. Jos kasvatuksen päämääriä ei ole pohdittu, toiminta saattaa olla vain nykyiseen yhteiskunnalliseen systeemiin sopeuttavaa ja nykyisiä normeja säilö-vää (Kiilakoski 2008, 60).

Yhteisöpedagogille tämä on elintärkeä huomio. Nuorisotyössä yhteisöpedagogin on tiedostettava oman toimintansa tavoitteet ja pohtia mihin suuntaan toiminnalla ollaan menossa kasvatuksen kannalta. Jos yhteisöpedagogin vaalimiin arvoihin kuuluu esi-merkiksi tasa-arvo, niin hänen tulee miettiä, että millä tavalla oma työ edistää tätä arvoa tai minkälaisia tavoitteita tulee asettaa sitä kohti menemiseksi.

Minkälaista poliittista toimintaa minä yhteisöpedagogina edistän, kun ohjaan biisityö-pajoja? Jos nuorten puheissa tulee esiin, vaikka rasismia, homofobiaa tai seksismiä, niin puutunko puheeseen ja millä tavalla? Pyrinkö näkemään tilanteen kasvatukselli-sena mahdollisuutena? Millä tavalla voin biisityöpajoja ohjaamalla haastaa nuoria tutkimaan yhteiskuntaa ja maailmaa kriittisesti? Annanko biisityöpajoissani nuorille

mahdollisuuden omaan mielipiteeseen ja ääneen, vai yritäkö valmentaa heitä tiettyyn haluamaani muottiin, jotta he tekisivät tietynlaista musiikkia?

Nuorisotyöntekijän tulisi kriittisen pedagogiikan mukaan luoda selkeät, perustellut tavoitteet yhdessä nuorten ja muiden kasvatettavien kanssa. Kriittisen kasvattamisen tavoitteena ei ole auttaa nuoria vain sietämään ongelmia, vaan voimauttamaan heitä niin, että heille syntyy halua vaikuttaa ja muuttaa asioita maailmassa. (mt., 61.)

Hip hop –musiikki voi myös mahdollistaa yhteiskunnan kriittisen tarkastelun. Rap-musiikin nauttimasta suosiosta nuorison keskuudessa johtuen sen kautta voidaan käydä keskusteluja esimerkiksi seksuaalisuudesta, rasismista, stereotypioista, homofobiasta sekä seksismistä. Vaikka rap-musiikkiin nykyisin kuuluu monia näistä mainitsemistani aiheista negatiivisessa valossa, kriittisen pedagogiikan mukaan populaarikulttuuri voi olla myös mahdollisuus (mt, 64). Hip hop-musiikki voi olla hyvä väline saada nuoria keskustelemaan jostakin hankalastakin aiheesta, jota muuten voisi olla vaikea käsitellä. Biisien muodossa tai sitten ihan vain keskustelemalla.

Nuorisotyöntekijöiden tulisi kriittisesti tarkastella ”miten nuorisokulttuuriin olennaisesti kuuluvat mediat toimivat, minkälaisia kuvia niissä luodaan ja minkälaisista kasvun mahdollisuuksista vaietaan” (mt., 63-64). Viihteen kautta nuoret voivat saada esimerkiksi uusia mahdollisuuksia tulkita omaa seksuaalisuuttaan. Mediakulttuuri ei ole pelkästään hyvä tai huono asia. Tärkeää yhteisöpedagogina ja nuorisotyöntekijänä tiedostaa median voiman kasvattajana. (mt., 64-65.)

4 BIISITYÖPAJOJEN OHJAAMISTA JA HAVAINNOINTIA

4.1 Rimlab-työpajojen ohjaamisen suunnittelu ja tavoitteet

Aloitin Rimlab-biisityöpajojen suunnittelun kesällä 2015. Halusin ottaa biisityöpajojen ohjaamiseen menetelmiksi itseilmaisu- ja improvisaatioharjoitteita, joita olen itse käyttänyt paljon improvisaatioteatteriharrastuksessani. Suunnittelin työpajoja varten lu-

kuisia erilaisia harjoituksia, joita olin poiminut aikaisempien nuorisotyön harjoittelujeni ryhmäyttämisharjoituksista sekä muusikkoystävieni kouluissa nuorten kanssa käyttämistä harjoituksista. Tutustuin luovan kirjoittamisen kirjallisuuteen ja koitin etsiä sopivia ja riittävän innostavia harjoituksia, joita voisin tarvittaessa vetää hihastani biisityöpajoja ohjatessani.

Kuitenkin tärkein työpajojen ohjaamisen onnistumiselle oleellinen valmistautuminen oli omien rap-taitojeni kehittyminen kesän 2015 loppupuolella sekä onnistumisen kokemuksen Open Mic –tapahtumien esiintymisissäni. Löysin tuona aikana sen sisäisen palon ja innokkuuden, jota tarvitaan hyvän biisityöpajan ohjaamiseen. Itseluottamukseni oli kasvanut ja ymmärsin, että biisityöpajat tulevat loppujen lopuksi enemmän enemmän omalla painollaan ja ohjaajan hetkessä läsnäololla sekä aktiivisuudella.

Ymmärsin, että nuorten kuuntelemisen tulisi olla tärkeässä osassa ohjaamistani. Tiesin myös, että jokaisella rap-muusikolla on oma tapansa tehdä. Minun tulisi olla vain mahdollistamassa toimintaa sekä tukemassa biisin kirjoittamisen prosessia. Myöhemmin biisityöpajoja ohjatessani tulin huomaamaan, että liiallisesta menetelmien käyttämisen suunnittelusta ei välttämättä ole juurikaan hyötyä. Tärkein ohjaajan ominaisuus on oma ammattitaito ja kiinnostus toimintaa kohtaan. Ohjaustilanteissa hyödyllisiä taitoja ja asioita ovat myös omat aiemmat kokemukset, läsnäolo, kuunteleminen sekä avoimuus, luovuus ja kyky joustaa tilanteen niin vaatiessa.

4.2 Biisityöpajojen ohjaaminen: ohjaajan rooli ja näkökulma

Toimin ohjaajana Rimlabin biisityöpajoissa kolmena työpajakertana. Roolinani oli ohjata kolmea Rimlabin räppäriä, ja näin tavoitteena oli tuoda hieman uudenlaista näkökulmaa työpajoihin, sillä muut Rimlabin ohjaajat eivät ole räppäreitä tai tee rap-musiikkia. Minulla oli näin ollen mahdollisuus tuoda erilaista rap-muusikon ja jonkinasteisen ”alan asiantuntijan” perspektiiviä nimenomaan rapin ohjaamiseen ja rap-lyriikoiden kirjoittamiseen.

Työpajoja ohjatessani pyrin olemaan tasapuolinen ja kuuntelemaan mitä nuoret haluavat tehdä. Minulla oli käytettävissäni muutama luova menetelmä, jota halusin kokeilla nuorten kanssa kirjoittamisen ja luovan prosessin edistämiseksi. Halusin kokeilla esimerkiksi fyysisen kirjoittamisen metodia, minkä tarkoituksena on tuoda fyysinen aktiivisuus luovuuden ja kirjoittamisen avuksi. Fyysinen toiminta voi auttaa saamaan väsyneet aivot liikkeelle ja tehdä luovasta prosessista tuottoisamman.

Kokeilin nuorten kanssa myös biisin ideoinnissa Mind map-menetelmää sekä 8x8-menetelmän (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2010, 147-149) omaa sovellustani. Kokeilin myös perinteistä luovan kirjoittamisen menetelmää, jossa paperille suolletaan mahdollisimman paljon tekstiä 10 minuutin ajan. Näiden luovan kirjoittamisen harjoitteiden kautta pyrin auttamaan nuoria pääsemään yli kirjoittamisen vaikeudesta, ”writer’s blockista”, ja parhaassa tapauksessa avata uusia ovia luovuudelle ja biisin tekemisen prosessille.

Työpajojen aikana tulin huomaamaan, että suurin osa menetelmistäni ei varsinaisesti tuottanut ainakaan näin lyhyellä ajalla suuria inspiraation purskahduksia. Parhaiten toimi ja hauskinta selkeästi nuorten ja itseni kannalta oli nuorten kanssa tehdyt itseilmaisuharjoitukset ja -leikit. Itseilmaisuharjoitusten tavoitteena oli edistää esiintymistaitoja. Itseilmaisui- ja improvisaatioharjoitukset voivat vapauttaa turhaa jäykkyyttä itseilmaisusta ja tuoda fyysisyyden ja kehon käyttämisen vahvemmin osaksi ilmaisua.

Itseilmaisuharjoituksiin heittäytyivät eniten hieman vanhemmat pojat, kun taas nuoremmille teini-ikäisille harjoitukset olivat tietenkin haastavampia. Tämä johtuu varmasti murrosiän epävarmuuksista. Koin kuitenkin, että harjoitukset onnistuivat luomaan vapautuneisuutta, ja toivottavasti avasivat ainakin uuden mahdollisuuden lisää biisityöpajatoiminnalle. Jälkeenpäin ymmärsin, että ohjaajana minun olisi pitänyt paremmin liittää harjoitukset sanallisesti live-esiintymisen viitekehykseen, ja kertoa millä tavalla niistä voi hyötyä. Ohjaajana on tärkeää sanallistaa harjoitusten funktio, jotta harjoitusten merkitys avautuu paremmin ryhmälle.

Yksi asia, minkä opin työpajoja ohjatessa sekä Track Factoryn toimintaa seuraamalla oli se, että biisityöpajojen toiminnan vapaamuotoisuus on vahvuus, jota kannattaa vaalia. Tarkoitin sillä sitä, että ohjaajan ei tarvitse jatkuvasti tai välillä ollenkaan neu-

voa tai ohjeistaa nuoria, ellei sitä pyydetä tai ellei sille ole erityinen tarve. Track Factory on tietysti jo pari vuotta vanha konsepti, joka toimii jo rutiinilla sekä kokemuksen kautta hyväksi todetuilla metodeilla. Rimlabissa on kokemukseni mukaan läsnä sama henki siinä mielessä, että nuorille ohjaaja on lähinnä luovuuden mahdollistaja. Ohjaajan tehtävä on antaa nuorelle tilaa oppia itse sekä löytää oma tapa tehdä asioita.

Välillä nuoria on hyvä myös aktivoida ja testata heidän kanssaan uusia luovia menetelmiä, sillä muutoin jotkut toimivat menetelmät saattavat jäädä kokeilematta ja toiminnasta voi tulla liiankin rutiininomaista. Tällä en tarkoita, että Rimlabissa tai Track Factoryssa näin olisi käynyt. Kuitenkin ajoittainen yllättävyys ja uuden kokeileminen ovat tervehdyttäviä mille tahansa toiminnalle. Näiden työpajojen kokemuksella voisin sanoa, että ainakin itseilmaisuharjoitteet ovat ehdottomasti hyödynnettävissä ja hyödyllisiä biisityöpajoissa. Ne virkistävät mieltä ja kehoa, mikä taas edesauttaa sekä kirjoittamista, esiintymistä, biittien tekemistä tai mitä tahansa keskittymistä vaativaa luovaa toimintaa.

Tavoitteenani on tulevaisuudessa ohjata omia ja omanlaisiani rap- tai biisityöpajoja. Track Factoryssa sekä Rimlabissa saamieni kokemusten siivittämänä osaan paremmin huomioda toiminnan vapaamuotoisuuden ja hylätä toimimattomat ideat. Seuraavassa kappaleessa työpajojen tapahtumakuvauksessani kerron siitä, miten luovat, lyriikoiden ja biisin kirjoittamiseen liittyvät harjoitukset ja itse biisityöpajat, sujuivat tai eivät sujuneet.

4.3 Ohjaamieni Rimlab-biisityöpajojen tapahtumakuvausta

Ensimmäinen Rimlab-biisityöpaja 3.9.2015

Ohjasin ensimmäisen rap-työpajan osana Rimlab-biisityöpajoja torstaina 3.9.2015. Työpaja alkoi klo 16 ja alun perin suunnittelin sen jatkuvan klo 20 asti. Työpajaan oli tarkoitus osallistua kolme nuorta, jotka olivat 14-20 vuotiaita. Varsinainen ohjaamiseni kohdistui lopulta kuitenkin lähennä kahteen näistä nuorista.

Kahdesta ohjaamastani nuoresta tein loppujen lopuksi selkeästi enemmän töitä toisen kanssa, sillä toinen nuorista sairastui flunssaan, eikä sen takia ollut läsnä yhdessä ohjaamassani työpajassa. Nuori, jonka kanssa tein eniten töitä, on myös yksi Finlandia 2.1-hankkeeseen haastatelluista nuorista, jonka haastattelua käytin materiaalina tähän opinnäytetyöhön. Näillä kahdella nuorella on yhteinen rap-yhtye, eli he ovat tottuneet viettämään aikaa ja tekemään biisejä yhdessä. Kolmatta näistä nuorista, jotka tapasin ensimmäisellä Rimlab-työpajallani, näin ensimmäisen Rimlab-kerran jälkeen lähinnä Track Factory-työpajassa.

Olin suunnitellut työpajoja varten aika paljon erilaisia toiminnallisia harjoituksia biisin kirjoittamisen avuksi. Työpajan alkaessa pikkuhiljaa aloin huomata, että näille kahdelle nuorelle räppärille tulee olemaan haastavaa upottaa omia toiminnallisia harjoituksia tai mahdollisesti erikoiselta kuulostavia ideoita.

Aloitin työpajan kertomalla itsestäni ja rap-musiikin harrastamisestani. Halusin nuorten saavan jonkinlaista kuvaa siitä, minkälainen olen itse räppärinä, joten päätin räpätä heille lyhyesti. Räppäsin nuorille yhden säkeistön omasta biisistäni ja kerroin mikä biisissä on ideana. Tämän episodin jälkeen aloimme pohtia nuorten kanssa, että minkälaista biisiä he haluavat lähteä työstämään. Kolmas nuorista keskittyi oman biisiprojektinsa työstämiseen, ja kerroin auttavani sen kanssa, jos tarve tulee.

Sain idean biisin ideointivaiheen edistämiseksi *Kehittämistyön menetelmät*-kirjan (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2010, 147-149.) 8x8-menetelmästä sekä Mind Map-menetelmästä. 8x8-menetelmässä on tarkoitus kirjoittaa ongelma paperille, ja tämän paperin ympärille laitetaan kahdeksan muuta paperia. Näihin papereihin kirjoitetaan jokaiseen jokin ongelman herättämä näkökulma. Sitten näistä näkökulmista tuotetaan taas kahdeksan uutta ideaa.

En käyttänyt tätä yhteisöllistä ideointimenetelmää kurinalaisesti, vaan se inspiroi minua innostamaan nuoria heittelemään ideoita biisiä varten. Näistä ideoista pyrin kannustamaan ja auttamaan nuoria johtamaan lisää ja erilaisia näkökulmia biisiin. Tarkoituksenani oli käyttää menetelmää apuna lyriikoiden keksimisessä. Omasta kokemuksestani tiedän, että rap-biisistä voi saada mielenkiintoisemman, kun artisti näkee jonkin tavanomaisen asian uudesta, erilaisesta näkökulmasta.

Nuoret heittelivät ideoita, ja koitin auttaa heitä yhdistämään näitä ideoita taas uusiin ideoihin ja asiayhteyksiin. Halusin haastaa nuoria ja itseäni myös sen takia, että Rimlabin ohjaaja Emilia Neuvonen oli maininnut yhtenä nuorten haasteena olevan, että he usein menevät lyriikoiden kanssa siitä, mistä aita on matalin. Kasvatuksellisesti näkökulmastakin olisi myös hienoa saada nuoret hieman haastamaan itseään ja kokeilemaan jotain uutta.

Ohjaustilannetta havainnoidessani huomasin kuitenkin, että jos tuputan liikaa nuorille jotain menetelmää, niin he helposti kyllästyvät. Kyselin kuitenkin nuorilta heidän elämänsä sillä hetkellä koskettavista aiheista ja kirjoitin niitä Mind Map-menetelmää hyödyntäen fläppitaululle, kuin lätkävalmentaja konsanaan. Lopulta koulu tuli puheen aiheeksi, ja sitä kautta päädyimme rakkaus-teemaan. Nuoret päätyivät lopulta tekemään rakkaus aiheista biisiä. Selvisi, että nuorilla oli aiheesta jo kirjoitettuna lyriikoita, eli idea oli muhinut taustalla jo jonkin aikaa.

Voi olla, että ideointivaiheessa esittämäni ”boksin ulkopuolelta” heitetyt ideat saattoivat olla nuorien mielestä hieman erikoisia. Tässä onkin nuorisotyöntekijänä hyvä huomata tämä asia, ja antaa nuorten tehdä sitä, mitä he haluavat tehdä. Rimlabin torstain biisityöpajoissa olennaista kuitenkin on toiminnan vapaamuotoisuus. Ohjaajana tehtävänäni oli olla läsnä ja tarvittaessa auttaa nuoria, ei olla muuttamassa nuorten ajattelua haluamaani suuntaan. Toisaalta nuoria joutuu välillä myös innostamaan tekemään asioita, jotta toiminnassa säilyy suunta ja mielekkäys.

Toisella nuorista oli aiheeseen valmis säkeistö, joten pyrin auttamaan hänen rap-partneriaan kirjoittamaan oman säkeistönsä, jotta he pääsisivät biisissä eteenpäin. Otin tässä vaiheessa innokkaasti luovien menetelmien työkalupakistani esille luovan kirjoittamisen harjoituksen. Harjoituksen ideana on kirjoittaa vajaan 10 minuutin ajan tajunnanvirtaa paperille. Harjoituksen tavoite on vähentää itsekritiikin voimaa ja tuottaa minkälaista tekstiä tahansa, jotta luova prosessi etenee. Harjoitus onnistuikin kohtuullisen hyvin siinä mielessä, että tämä nuori räppäri sai tekstiä paperille, ja tätä kautta luovaa prosessia eteenpäin.

Tässä vaiheessa nuoret pyysivät saada olla rauhassa ja tehdä biisiä omaan tahtiin eteenpäin kahdestaan. Tunnin Track Factoryssa vietettyäni palasin takaisin nuorten tykö. Biisi ei ollut edennyt. He vaikuttivat väsyneiltä, eivätkä erityisen motivoituneilta. Tässä vaiheessa innokas rap-ohjaaja sisälläni heräsi taas, ja päätin ohjata nuorille fyysisen kirjoittamisen harjoituksia, jotka varmasti saisivat veren kiertämään ja aivot hereille. Valitettavasti pian toinen nuorista tuli sanomaan, että heidän piti lähteä.

Lopputulemana tästä työpajakerrasta oli se, että huomasin, että omista ideoistaan joutuu ohjaajana luopumaan, milloin mistäkin syystä, kun ohjaa toimintaa nuorille. Toimintaa tehdään nuorten ehdoilla, ja he osallistuvat siihen motivaationsa mukaan. Nuoria on turha yrittää pakottaa tekemään mitään, ja näin ollen ohjaajana täytyy vain olla läsnä ja auttaa tarvittaessa.

Toinen Rimlab-biisityöpaja 10.9.2015

Toisella työpajakerralla Rimlab-työpajaani osallistui vain yksi näistä kahdesta räppäristä, sillä toinen heistä oli flunssaa potemassa kotona. Tavoitteenani tälle kerralle oli auttaa paikalla olevaa nuorta räppäriä rakkaus aiheisen biisin tekemisessä ja mahdollisesti kokeilla suunnittelemaani fyysisen kirjoittamisen menetelmää. Ensimmäinen säkeistö biisiin oli kirjoitettu, ja flunssaa poteva nuori lähetti oman säkeistönsä paikallaolevan älypuhelimeen. Näin saimme hyvän kokonaiskuvan siitä, minkälainen biisistä oli muotoutumassa. Pyrin auttamaan tätä nuorta kirjoittamaan ja ideoimaan kolmatta säkeistöä biisiin.

Tällä työpajakerralla kuuntelimme myös toista biisiprojektia, jossa tämä ohjaamani nuori räppäsi. Olin iloinen kuultuani ohjattavani säkeistön biisissä, joka käsitteli Suomen nykytilaa nuorten silmin, ja sitä mitä suomalaisuus tarkoittaa tänään. Nuoren säkeistö oli hyvin räpätty ja siinä oli mielenkiintoista sisältöä.

Kuuntelimme myös yhden Rimlabiin osallistuvan nuoren tekemiä biittejä, joita hän oli tehnyt meille poikien rakkausaiheiseen biisiin. Oli ilo huomata, miten nämä nuoret muusikot käyttivät luovuuttaan rohkeasti ja mutkattomasti. Taidot saattavat olla vähän keskeneräisiä tietyissä musiikin osa-alueissa, mutta tärkeintä on se, että uskalltaa tehdä ja kokeilla.

Annoin ehdotuksia ohjaamalleni nuorelle räppäriksi biisin kolmannen säkeistön sisällystä ja muodosta. Nuorten säkeistöt käsittelivät rakkautta, joko kuvitteellisia tai oikeita henkilöitä kohtaan ja eri näkökulmista. Tämä oli mielestäni biisin kannalta hieno asia. Pääsimme nuoren kanssa ideointivaiheeseen eteenpäin, mutta väsymys alkoi taas iskeä nuoreen räppisoturiin. Päätin tällä kertaa kokeilla fyysisen kirjoittamisen menetelmää hänen kanssaan.

Teimme siis minun ohjaamanani fyysisen kirjoittamisen harjoitteen, jossa tehdään fyysisen harjoittelun sarjaa, johon kuuluu x-hyppyjä, naisten punnerruksia, ja pää-olkapää-peppu-liikesarja kaikkia viisi toistoa. Tämä sarja toistetaan kolme kertaa. Sen jälkeen on tarkoitus kirjoittaa niin paljon kuin vaan tulee mieleen. Kun juttua ei enää tule, niin jatketaan toistamalla sama fyysinen harjoitus, jonka jälkeen taas kirjoitetaan niin paljon kuin lähtee.

Ajattelin tämän toimivaksi menetelmäksi kirjoittamisen tukosten avaamiseksi, koska liika istuminen ja fyysinen paikallaan oleminen voi lisätä väsymystä ja tukkia luovuutta. Kuitenkin ensimmäisen sarjakokonaisuuden ja sitä seuranneen kirjoittamisvaiheen jälkeen nuori totesi, että tekstiä ei vaan synny. Päätin lopettaa tämän luovan menetelmän käytön tähän. Olin joka tapauksessa iloinen sen johdosta, että uskalsin kokeilla nuorten kanssa rohkeasti menetelmiä, mitä he tuskin ovat aiemmin itsenäisesti käyttäneet.

Kolmas Rimlab-biisityöpaja 17.9.2015

Kolmannella Rimlab-biisityöpajakerralla tapasimme taas Rimlabin nuorten ja ohjaajien kanssa studioilla. Tällä kerralla olin valmistanut työpajoja varten harjoituksia live-esiintymisen treenaamista varten. Menimme Nuorten toimintakeskus Hapen ”Konflikti”-nimiseen tilaan pitämään hauskaa sekä kokeilemaan ja kokemaan itseilmaisun ihmeitä. Mukaan tulivat myös Rimlabin ohjaajat Emilia Neuvonen ja Fanny Vilnilä sekä noin seitsemän nuorta.

Teimme lähinnä improvisaatio- ja heittäytymisharjoituksia. Ohjaamieni harjoitusten nimiä olivat muun muassa ”Bibedibibedibop”, ”Samurai”, ”Swish-Boing-Bang”, ”Liike

ja nimi” sekä ”Liikkeen suurentaminen ringissä”. Näiden ohjaamieni itseilmaisus- sekä improvisaatioharjoitteiden tavoitteena oli vapauttaa energiaa yhdessä ja turvallisessa seurassa. Improvisaatioleikkien kautta nuoret voivat oppia mokailemaan rohkeammin, ilman että siihen liittyisi häpeää tai epäonnistumisen tunnetta. Sillä ”mokaaminen” ja päässä luonnollisesti syntyvien ideoiden hyväksyminen sekä niihin ja muiden osallistujien ideoihin reagoiminen on koko homman idea. Fanny, Emilia ja hieman vanhemmat nuoret näyttivät hyvää esimerkkiä ja meillä oli todella hauskaa.

Molemmat aikaisemmin ohjaamiini työpajoihin osallistuneista nuorista olivat paikalla. Halusin innostaa heitä irrottelemaan ja vapauttamaan energiaa, jotta live-esiintymistä varten tulisi keinoja olla rohkeasti yleisön edessä vapautuneesti. Nuoret esiintyivätkin yhden biisin verran samana iltana Nuorten toimintakeskus Hapen ensimmäisessä kerroksessa paikalla olleille muille nuorille. Hienosta esiintymisestä huolimatta pojista välittyi vielä hieman energiaa sitovaa jännittyneisyyttä. Itseilmaisuharjoitteiden ja improvisoinnin jatkaminen voi olla pidemmällä aikavälillä heille prosessissa eteenpäin vievä menetelmä.

Rimlab-biisityöpajoissa voisi jatkossakin pitää ajoittaisia itseilmaisutunteja biisien tekemisen välissä. Hyvä puoli harjoitteissa on myös se, että toimii tai ei, tylsää niitä porukalla tehdessä on harvemmin. Toinen esiintymisrohkeutta tuova asia on tietysti se, että esiintyy ja vetää keikkoja usein, minkä kautta nuori räppäri voi saada lisää itsevarmuutta. Siitä pääsenkin live-esiintymisen järjestämiseen Kulttuurikeskus Vernissaan.

Live-esiintymisen järjestäminen Kulttuurikeskus Vernissaan to 1.10.2015

Tarkoituksenani oli alun perin saada Rimlabiin ohjaamastani rap-työpajasta tai biisityöpajaan osallistuvista nuorista esiintyjä johonkin nuorille suunnattuun tapahtumaan. Halusin saada nuorten kanssa yhteisen live-esiintymiskokemuksen osana työpajojani. Toivoin voivani antaa heille rakentavaa palautetta keikan jälkeen heidän esiintymisestään.

Opiskelukaverini oli töissä Kulttuurikeskus Vernissassa Tikkurilassa, ja hän ehdotti minulle Vernissan torstaiklubia ja sen Open Mic -iltaa, jossa nuoret pääsevät etukä-

teen ilmoittamalla esiintymään. Yksi nuorista, joka oli ollut ensimmäisellä ohjaamalla-ni työpajakerralla aluksi paikalla, kertoi haluavansa esiintyä Vernissassa. Sanoin Vernissassa työskentelevälle opiskelukaverilleni, että sain Rimlabista yhden nuoren esiintymään, ja että minäkin voisin esiintyä tapahtumassa. Kuitenkin päivää ennen tulevaa keikkaa kyseinen nuori ikävä kyllä perui osallistumisensa.

Vaikka tarkoituksena oli järjestää Rimlabin nuorille esiintymismahdollisuus, josta antaa rakentavaa palautetta, niin lopulta päädyinkin yksin esiintymään tapahtumaan. Pidän lupaukseni, saavuin paikalle ja vedin keikkani.

Halusin kannustaa nuoria esiintymään Open Mic-tapahtumissa, sillä olen itse kokenut esiintymiskokemusten tekevän minusta paremman esiintyjän, kehittävän minua räppärinä ja olen lisäksi tavannut useita tärkeitä tulevia yhteistyökumppaneita esiintymisteni kautta. Open Mic -tapahtumien kautta, nuoren räppärin on mahdollista tavata jopa keikkamyyjiä sekä saada toivottavasti uusia faneja ja kuuntelijoita musiikilleen. Open Mic -tapahtumassa riittää, että vetää 1-2 biisiä ja keikalla voi kokeilla halutessaan vetää jopa freestyle-biisinkin ja näin treenata rap-taitojaan. Lisäksi esiintyminen voi olla erittäin hauskaa ja palkitsevaa, oli yleisössä sitten viisi tai viisikymmentä kuuntelijaa.

4.4 Havainnoijana: Track Factory- ja Kirkkonummen Kipinä –rap-työpajat

Track Factory-rap-työpajat

Rap-artisti Shakan ja biitintekijä Aleksin eli DJ Logoutin Track Factory rap-työpajassa ideana on, että nuorten kanssa tehdään biisi yhdessä valitusta aiheesta illan aikana. Tämä tarkoittaa sitä, että kaikki biitistä sanoituksiin sekä räppien ja biisin äänittäminen tehdään valmiiksi illan aikana. Kaikki tämä noin kolmessa tunnissa klo 18-21 torstai-iltaisina Nuorten toimintakeskus Hapen Helsinki Freedom Records –studioilla. Session jälkeen DJ Logout miksaa biisin ja lopulta valmis kappale päättyy Track Factoryn Soundcloud -nettisivulle.

Osallistuin Track Factoryyn jokaisena torstaina, kun olin ensin tehnyt päivän ohjaustyöni Rimlabissa. Olen osallistunut Track Factoryyn näiden kolmen kerran jälkeen myös muita kertoja osana työharjoitteluani Rimlabiin. Osallistuin työpajoihin kuten kaikki muutkin nuoret, eli kirjoitin rap-säkeistöni illan aikana ja kävin sylkemässä uuni-tuoreet kynästäni irronneet riimit studiossa. Räppien ja biisin äänittäminen tapahtuu Helsinki Freedom Recordsin Puukkopaja-nimisellä studiolla.

Kiinnitin huomiota Track Factory:n työpajoihin osallistuessani siihen kannustavaan, positiiviseen ja lämminhenkiseen ilmapiiriin, joka vallitsi jokaisella työpajakerralla. Työpajoihin voi osallistua, vaikka ei koskaan aiemmin olisikaan kirjoittanut riimin riimiä tai räpännyt eläessään. Silti mukaan ryhmään ja toimintaan pääsee helposti. Ja tarvittaessa räppäri ja nuoriso-ohjaaja Shaka tai joku avulias nuori auttaa riimien kirjoittamisessa.

Shakalla ja Aleksilla on rauhallinen ja kannustava, positiivinen ote työpajan ohjaamiseen ja se toimi todella hyvin. Isossa osassa tämänkaltaisen työpajan toimivuutta on ohjaajien ammattitaito ja innostus musiikkiin. Ohjaamistyyli on vähäeleinen, rento ja empaattinen. Kun taitoa ja kokemusta rap-musiikin tekemisestä ja työpajojen ohjaamisesta on, niin työpajat tuntuvat soljuvan ihan omalla painollaan.

Track Factoryn aluksi valitaan yhdessä osallistujien kesken illalla tehtävän biisin aihe, josta kaikki räppärit alkavat kirjoittaa. Niissä työpajoissa, joihin itse osallistuin, aiheina olivat muun muassa ”Paluu”, ”Levottomat” ja ”Pimeyden uhka”. Kun biisin aihe on valittu, niin kukin räppäri saa tulkita aihetta omalla tavallaan ja kirjoittaa sen mukaan räppinsä. Taiteilijoilla on vapaat kädet, kunhan kynä sauhuaa!

Koin tämän menetelmän olevan todella hyödyllinen räppäriin luovuuden ja taitojen harjoittamiselle. Erilaiset ja välillä vaikeatkin aiheet haastavat kirjoittamaan eri lailla. Lisäksi DJ Logoutin jokaiseen aiheeseen sekä jokaiselle kerralle tekemät erilaiset biitit haastavat räppäämään eri tavoin ja kokeilemaan erilaisia räppäämistyylejä.

Kun osallistuu Track Factoryyn useamman kerran, pääsee huomaamaan muiden räppäreiden ja itsensä kehityksen. Juuri räppäämään alkaneet nuoret kehittyvät pikkuhiljaa biisi ja torstai kerrallaan. Itsekin huomaa kehittyvänsä, kun työpaja haastaa

kirjoittamaan valmiin kahdeksan tahdin säkeistön yhdeltä istumalta joka kerta erilaiselle biitille erilaisesta aiheesta. Tekemällä ja kokemalla siis todella oppii myös räppäämään, oli sitten kokenut tai aloitteleva rap-sankari.

Lisäksi yhteisöllisyys on työpajojen avain rap-musiikin omaehtoisen harrastamisen kehittämiseksi. Työpajoissa nuoret tapaavat samasta asiasta kiinnostuneita muita nuoria, jotka tekevät tai haluavat tehdä musiikkia. Sitä kautta nuori voi saada paljon vinkkejä biisien tekemisen eri haasteisiin ja vaiheisiin äänittämisestä, biittien tekemiseen ja räppäämiseen ja biisin miksaamiseen. Lisäksi tosissaan ja tavoitteellisesti räppiä tekevät nuoret voivat positiivisella ja kehittäväällä tavalla kilpailla toisten räppäreiden kanssa. Tämä voi innostaa lisää ja motivoida kehittymään ja harjoittelemaan enemmän sekä haastamaan itseään.

Rap-työpajassa nuori voi ehdottomasti saada uusia tärkeitäkin ystävyssuhteita. Paikalla voi tavata ihmisiä, jotka ovat kiinnostuneet keskustelemaan samoista asioista kuin itse biisin teon lomassa. Työpajan kannustava ja yhteisöllinen tunnelma innostaa tutustumaan ja juttelemaan erilaisista aiheista, vaikka hyvistä rap-levyistä muihin asioihin.

Työpaja mahdollistaa nuoren räppäriin taitojen kehittymisen monella tärkeällä taito-alueella: räppien rytmityksen kehittämisessä, lyriikoissa ja ulosannissa. Voin omasta kokemuksestani sekä nuoria seuranneena sanoa, että työpajat toimivat hienosti rap-taitojen hiomiseen. Lisäksi tärkeää on mainita, että Track Factory-työpajaan osallistuu useampi tyttö joka viikko. Tämä on mahtava asia, ja toivon, että nuoret tytöt ja naiset yleensä innostuisivat tekemään enemmän rap-musiikkia.

Kirkkonummen Kipinän rap-työpajaan osallistuminen

Sunnuntaina 27.9.2015 minun oli ilo osallistua Kirkkonummen Kipinän rap-työpajaan, jota vetivät sisarukset MC Pyhä Lehmä sekä MC Kajo. Osallistuin työpajaan osana ”Taide- ja kulttuurikasvatuksen osallistavat menetelmät” -työharjoitteluani Rimlabille. MC Kajo on freestyle-rapin kolminkertainen Suomen mestari ja MC Pyhä Lehmä on muun muassa Palefacen Luova tuho –albumilla vieraillut sekä soolomateriaalia teke-

vä naisräppäri. Sisaruksilla on myös yhteinen bändi, joka kulkee nimellä Yhdentekevää.

Työpaja kesti neljä tuntia ja osallistujia oli vain pari. Työpajan aikana freestyle-räppäsimme Kajon opastuksella ringissä, mikä oli aivan mahtavaa. Kirjoitimme myös riimejä ja harjoittelimme niiden räppäämistä biittiin vuorotellen.

Työpajan jälkeen haastattelin MC Pyhä Lehmää sekä Kajoa. MC Pyhä Lehmä puhui siitä, kuinka tytöille voi olla vaikeaa innostua alkaa tehdä räppiä, koska naisräppäriesikuvia ei ole kovin paljon. Mutta hän halusi toimia innoittajana tuleville suomalaisille naisräppäreille. Kajo kertoi, että hänestä oli tullut hyvä freestyle-räppäri, koska hänellä oli nuoresta asti tapana räpätä kavereidensa kanssa usein tuntikausia putkeen. Räppääminen oli hänestä niin hauskaa, että sitä oli välillä vaikeaa lopettaa.

Kajo myös mainitsi, että hänen ei ole tarvinnut koskaan erityisesti pyrkiä motivoimaan itseään tekemään räppiä. Hänen kiinnostuksensa ja halunsa tehdä on motivoinut häntä toimimaan. Rapin omaehtoiseen tekemiseen voisi sanoa siis tarvittavan jonkinlaista aitoa rakkautta ja kiinnostusta lajiin. Motivaatio on sisäsyntyistä. Se ei kuitenkaan tarkoita, ettei esimerkiksi nuorten motivaatiota voisi pyrkiä ruokkimaan eri tavoilla ja menetelmillä.

MC Pyhä Lehmä ja MC Kajo ovat hyviä suomalaisia esimerkkejä oman tinkimättömän rap-musiikin omaehtoisista tekijöistä. Sisaruksia haastatellessani ymmärsin, että hyvien räppärien taitojen taustalla on usein omien arvojen toteuttamisen halua. Musiikkia tehdään, koska sillä on merkitys. Musiikilla voi innostaa muita tyttöjä ja naisia rohkaistumaan räppäämään. Sillä voi tuoda julki itselleen tärkeitä asioita. Musiikin tekeminen itsessään on monelle rap-muusikoille palkitsevaa.

5 HAASTATTELUT JA ANALYYSI

5.1 Valitut tutkimus-, haastattelu- ja analyysimenetelmät

Käytin tämän opinnäytetyön tekemiseen ja tutkimustyöni tueksi Rimlab-työpajoja ohjatessani havainnointia työpajan aikana, ja aina työpajan jälkeen kirjoitin itselleni päiväkirjaa ja muistiinpanoja siitä, mitä työpajojen aikana tapahtui, miten ne onnistuivat ja mitä olisin voinut tehnyt paremmin tai toisella tavalla. Lisäksi kirjoitin muita ajatuksia ja oivalluksia nuorten omaehtoiseen musiikin harrastamiseen ja rap-musiikin tekemiseen liittyen.

Havainnointi on tutkimuksellisen kehittämistyön menetelmä, joka voi olla erittäin hyödyllinen erilaisia tutkimuksia tehtäessä. Havainnoimalla tutkija voi saada tietoa siitä, miten ihmiset käyttäytyvät ja minkälaisia asioita tapahtuu, kun ihmiset toimivat omassa arkiympäristössään. Tutkimuksellinen havainnointi on järjestelmällistä tarkkailua. Havainnoinnilla voi hankkia lisää tietoa haastattelujen tueksi, tai haastatteluilla havaintojen tueksi. Havainnoinnilla pääsee kiinni yksilöiden arkiympäristön toimintatapoihin. Sitä voi käyttää hyvin kehittämistehtäviin, joissa tutkitaan yksilön toimintaa ja vuorovaikutusta toisten ihmisten kanssa. (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2010, 103.)

Tässä opinnäytetyöni tutkimuksellisessa kehittämistyössä havainnointi oli yksi tärkeä tutkimusmenetelmä, ja kirjoitin havaintoni biisityöpajapäiväkirjaani aina työpajan jälkeen. Pyrin biisityöpajoja ohjatessani kokeilemaan erilaisia luovia taide- ja kulttuurikasvatuksen menetelmiä nuorten biisin ja lyriikoiden kirjoittamisen sekä esiintymistaitojen kehittämiseksi. Käytin siis luovan kirjoittamisen ja itseilmaisun harjoitteita pyrkimyksenäni kokeilla erilaisia keinoja, joilla voisin innostaa nuoria ja antaa apuvälineitä rapin omaehtoiseen harrastamiseen.

Käytin havainnointia tutkimuksellisena kehittämistyön menetelmänä myös Track Factory-työpajoissa, joissa keskityin enemmänkin omaan kokemukseeni rap-musiikin harrastajana. Pyrin havainnointia tekemällä työpajojen aikana sekä niiden jälkeen työpajoista muistiinpanoja kirjoittamalla pohtia enemmän omalta kohdaltani, että miten biisityöpajat voivat tukea rapin omaehtoista harrastamista.

Käytin tutkimuksellisen kehittämistyöni menetelmänä myös haastattelua. Haastattelulla voi saada vähässä ajassa syvällistäkin tietoa kehittämisen kohteesta. Haastatte-

lua kannattaa käyttää menetelmänä, kun halutaan tuoda yksilöiden itseä koskevia asioita esille. Haastattelulla voi kerätä uusia näkökulmia avaavaa aineistoa kehittämisen kohdetta varten. Haastattelu on hyödyllistä yhdistää toisiin kehittämismenetelmiin, jotta saadaan monipuolisesti tietoa aiheesta. Haastattelujen avulla voi selvittää ja syventää tietoutta aiheesta. (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2010, 95.)

Käytin haastattelumateriaalina kolmea Finlandia 2.1-hankkeen ohessa tehtyä haastattelua ja tein yhden nuoren haastattelun itse. Nauhoitin haastattelun ja pyrin pitämään haastattelun aikana yllä rentoa ja pirteää tunnelmaa. Haastateltavan motivoiminen ja haastattelijan sekä haastateltavan välillä oleva luottamus ovat tärkeitä huomioita otettavia asioita haastattelua tehdessä. Litteroin haastattelun jälkeen haastatteluaineiston sanatarkasti. (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2010, 96.)

Käytin tässä opinnäytetyössä tietynlaista puolistrukturoidun ja avoimen haastattelun välimuotoa. Olin kirjoittanut haastattelun kysymykset, mutta halusin kannustaa nuorta myös kertomaan vapaasti ajatuksiaan aiheen sisällä, joka oli omaehtoinen rap-musiikin harrastaminen ja biisityöpajan merkitys sen tukena. Kommentoin välillä itse jotain asioita ja kysymyksiä ja kerroin, miten itse koin nämä asiat. Puolistrukturoidussa haastattelussa kysymykset laaditaan enakkoon, mutta riippuen haastattelun kulusta, haastattelijalla voi muuttaa kysymysten järjestystä. Avoimessa haastattelussa haastateltava ja haastattelijalla käyvät keskustelua yleisesti haastattelun aiheesta ja molemmat osallistuvat keskusteluun tasavertaisesti. Kun tutkimuksen tarkoituksena on selvittää jonkin ilmiön merkitystä osallistujalle, niin sekä avoin että puolistrukturoidu haastattelu ovat käyttökelpoisia menetelmiä. (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2010, 97-98.)

Haastatteluaineiston käsittely- ja analyysivaiheessa päätin litteroida haastattelut puhekielen mukaisesti, koska halusin aineiston olevan aidosti nuorten kuuloista sekä elävöittää nuorten sanoilla opinnäytetyöni tekstiä. Haastattelun analysoinnin aluksi aineisto kannattaa lukea useampaan kertaan, minkä jälkeen aineistoa luokitellaan ja siitä etsitään yhteyksiä käytettyyn tietoperustaan. Litteroitu aineisto jaetaan jo ennalta päätettyihin tai haastattelusta nouseviin teemoihin. (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2010, 99.)

Teemoittelussa etsitään aineistossa esiintyviä ilmiöitä, jotka esiintyvät useamman ihmisen haastatteluissa. Ilmiöt voivat olla haastatteluteemojen mukaisia tai yllättäviä asioita, joita tulee haastattelussa esille. Sen jälkeen haastatteluaineiston sisällön säännönmukaisuuksia tarkastellaan, ja etsitään yhteyksiä eri asioiden välille. (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2010, 99-100.)

5.2 Nuorten haastattelujen analyysi

Haastatteluista nostamani teemoja ovat nuoren omaehtoisen musiikin harrastamisen taustat, merkittävät musiikin tekemisessä saadut kokemukset, onnistumisen tunteet ja haasteet sekä musiikin tekemisen prosessi, inspiraation lähteet ja sanoma. Neljäntenä teemana tutkin nuorten musiikin harrastamiseen liittyviä tulevaisuuden suunnitelmia sekä musiikin merkityksiä nuoren elämässä.

Käytän nuorista tässä haastattelun analyysissä lyhenteitä N1, N2, N3 ja N4, jossa N tarkoittaa nuorta. Nuoret ovat iältään 14-19 vuotiaita. Kaksi nuorista osallistuvat sekä Rimlabin että Track Factoryn biisityöpajoihin. Yksi nuorista (N3) osallistui minun ohjaamiini Rimlabin biisityöpajoihin. Yksi nuorista on Track Factoryn rap-työpajaan osallistuja. Pidän mielenkiintoisena asiana sitä, että sain haastattelujen kautta kuulla erilaisia nuorten tarinoita.

Olin itse litteroinut ja kuunnellut nauhalta kolme Finlandia 2.1-hanketta varten tehtyä haastattelua osana syksyn 2015 työharjoitteluani Rimlabille. Näin ollen siis minulla on kohtuullisen hyvä kuva siitä millä tavalla haastattelut käytiin, enkä siis vain ole lue-
nut haastatteluja paperilta.

Musiikin harrastamisen taustoja

Kolme neljästä haastattelusta nuoresta sanoo innostuksen rapin ja musiikin harrastamiseen lähteneen jo ala-asteella. Kaikki kolme nuorta sanoivat tehneensä ensimmäiset rap-biisinsä ala-asteikäisenä. Nuoria yhdistää jo pienestä pitäen herännyt kiinnostus musiikin tekemiseen ja jo nuorena iässä tehdyt biisit. Näitä nuoria yhdis-

tää myös se, että kaikkien mielestä oma ensimmäinen biisi oli tasoltaan huono, ja he hieman naureskelevat ensimmäisille tekeleilleen ja pitävät niitä jopa hieman noloina.

Yhdellä nuorista tärkeinä tekijöinä rap-musiikin tekemisen aloittamiseen on ollut nuorisotapahtuman kautta tutustuminen Helsinki Freedom Recordsin studioihin sekä ystävystyminen toiseen rapin harrastamisesta innostuneeseen nuoreen. Yhdellä nuorista musiikin tekeminen on ollut läsnä lapsesta asti ja toisella taas ”halu tehdä” musiikkia on ollut aina läsnä.

Näiden neljän nuoren vastauksista voi vetää yhteen, että monilla halu tehdä musiikkia on ollut läsnä alakouluikäisestä saakka. Kahdella nuorista oli selkeä halu tehdä itse ja oppia ja yhdelle nuorista ystävän kanssa jaetulla innostuksella oli suuri merkitys. Yhdellä nuorista innostuksen taas on aloittanut tutustuminen ja ihastuminen tietynlaiseen musiikkityyliin.

”Eka musajuttu, mitä mä voin sanoo, alko kun mä ekana opettelin beatboxaa. (...) Mä uskalsin tehdä sen, tai beatboxaa ala-asteella loppuvaiheella, uskalsin beatboxaa opettajalle, niin se anto mulle ysin siitä. Sit mä olin silleen jes, joku arvostaa mun kykyi! (...) Ja myöhemmin musajutuis mä oon aina halunnu olla lavalla, et tuoda itteeni esille.” N2

Mä sanoin (...) et oot sä kuullu mun (...) biisin. Sit se oli silleen et mä oon aina unelmoinu et pääsis studioille. Sit mä sanoin et tehdäiskö yhteinen biisi. Sit me tehtiin joskus yhteinen biisi, joka on kadonnu johonki onneks... Se oli ihan surkee.” N3

Merkittävät musiikin tekemiseen liittyvät kokemukset, onnistumisen tunteet sekä haasteet

Nuorten onnistumisen kokemuksia yhdistää oppimisen kokemuksen tuoma palkitsevuus. Kun joku haaste on ylitetty tai unelma tai tavoite saavutettu, niin se aiheuttaa onnistumisen tunteita. Kahdelle nuorista onnistumisen kokemus liittyi soitinten soittamisen, miksaamisen ja biittien tekemisen oppimiseen itsenäisesti ja omaehtoisesti.

Saavutettuja unelmia ja tavoitteita oli ensimmäinen live-esiintyminen itselle merkittävässä tapahtumassa sekä oman biisin saaminen Spotify –musiikintoisto-ohjelmaan.

Muita merkittäviä asioita nuorten musiikin tekijöiden elämässä näiden nuorten kohdalla oli biisin saaminen valmiiksi, toisiin musiikkia tekeviin kavereihin tutustuminen sekä biisistä saatu hyvä palaute. Yksi nuorista mainitsi itselle erityisesti tärkeänä asiana Track Factory-biisityöpajan, jossa parasta on positiivinen ilmapiiri ja omien lyriikoiden kirjoittamisen taitojen kehittyminen.

Nuorten kokemista haasteista musiikkia tehdessä nousi erityisesti soitinten soittamisen opetteleminen itsenäisesti ja omaehtoisesti. Muita koettuja haasteita olivat itsensä vertaileminen kavereihin, jotka tekevät myös musiikkia sekä kotona musiikin äänittämisen käytännön haasteet.

”Mä olin ennen sellasessa asemassa, et mul ei ollu edes ohjelmaa millä tehdä musiikkii. (...) Se äänittäminen oli vaikeaa ja nyt mä oon päässy siihen tasolle, missä mä voin ite miksata biisin. (...) Mä osaan käyttää niitä ohjelmia, ja mä osaan käyttää kaikki soittimet täydellisesti. Et se fiilis on sellanen et vau, mä voisin tehdä yhes päivässä biisin. (...) Mä osaan tehdä sen ite.” N1

”Kun on saanu biisin valmiiks ja haluis äänittää sen heti, mut sit tulee kauheesti virheitä, niin pitää harjoitella ainakin viikon, et joka päivä pari kertaa lukee sen. Yleensä mä opettelen kaikki biisit ulkoo, ennen kun mä äänitän ne kotona. Sit mä pystyn laittaa silmät kii ja vetää sen.” N3

Omaehtoisen musiikin tekemisen prosessi, inspiraation lähteet ja sanoma

Musiikin tekemisen prosessi alkaa kahdella nuorista melodian keksimisestä, jonka jälkeen syntyy muu biitti ja lopuksi lyriikat. Kaksi muuta haastateltua nuorta ovat lyriikkalähtöisempiä. Heillä biisintekoprosessi saattaa lähteä hyvästä aiheesta, aikaisempien riimien uudelleen löytämisestä tai omien lempiartistien lyriikoista tai musiikista inspiroitumisesta.

Aiheita ammennetaan omassa tai muiden elämässä tapahtuneista merkityksellisiksi tai mielenkiintoisiksi koetuista asioista. Yksi nuorista ammentaa aiheita menneisyydestään. Nuoret käyttävät musiikin tekemiseen aikaa vaihtelevasti. Kukaan ei tee musiikkia ihan joka päivä, mutta kolme haastateltavista tekee musiikkia vähintään joka viikko omaehtoisesti.

Nuoria inspiroivat musiikin tekemisessä oma tai muiden elämä ja siinä tapahtuneet tilanteet, ihmissuhteet sekä (välillä vaikeatkin) tunteet ja mielialat. Musiikin kautta nuoret ilmaisevat tunteitaan, ja tunteet ovat vahvasti läsnä biisin tekemisessä, inspiraation lähteenä ja suunnan antajana. Tunteet ovat siis suuressa osassa nuoren musiikintekijän luovuutta. Musiikin harrastamisen motivoivana voimana onkin mainittu tutkimuksissa olevan musiikin tuottamat tunteet ja kokemukset (Sloboda 1987, 28; Metsämuuronen 1995, 45). Musiikkiharrastukseen on sanottu vaikuttavan musiikista saadut emotionaaliset kokemukset ja nautinto (Lehtonen 1982, 50; Kurkela 1986, 69; Metsämuuronen 1995, 45).

Lähes kaikki haastatelluista nuorista mainitsee haluavansa puhua ja kertoa musiikkinsa kautta positiivisista asioista, kuten rakkaudesta, välittämisestä, unelmista, elämästä ja tasa-arvosta. Nykyaikaisessa rap-musiikissa välillä läsnä oleva väkivaltaisuus tai rahan ja vallan ihannoiti ei tule nuorten puheissa esille millään tavalla.

”Vähän riippuu päivästä ja mitä mä kirjotan. Myöskin miksi mä kirjotan. Tietysti jos mä vaan kirjotan biisin, niin se on sit runoutta. Jos mä taas kirjotan biitin mukana (...) et jos mä saan biitistä sellaisen tunnelman mitä oon tuntenut musiikissa, se melodia, sit mä saan vielä sanat siihen. Sit se on koko paketti niinkun valmis.” N2

”Mun lempparit on just tällaset, jos sanotaan kategoria, niin R&B, eli rakkausbiisit. Et puhutaan tosi paljon just jollekin tyttöystävälle tai ystävälle. (...) Sellaset biisit et niis on niin hienot melodiat. Niin yhdistetään sanojen kaa melodian kaa. (...) Niin R&B on se ykkönen.” N1

Tulevaisuuden suunnitelmat musiikkiin liittyen ja musiikin merkitys nuorelle

Kaikille nuorille musiikki tulee tämänhetkisten tunnelmien puitteissa olemaan lähinnä harrastus tulevaisuudessa. Kaksi nuorista mainitsee musiikin kuitenkin tulevan olemaan isona osana elämää. Yksi nuorista sanoo, että ihannemaailmassa hän olisi muusikko, mutta Suomen pienten musiikkimarkkinoiden takia, se ei tule olemaan hänen pääasiallinen tulonlähteensä tulevaisuudessa. Kaikki nuoret suunnittelevat opiskelevansa itselleen jonkin toisen ammatin.

Musiikki on erään nuoren mielestä väline ilmaista vaikeitakin asioita sellaisessa muodossa, että niitä on helpompi ottaa vastaan. Musiikilla voi hänen mukaansa myös auttaa muita ihmisiä eteenpäin vaikeiden asioiden yli osoittamalla, että on itse tuntenut joskus samalla tavalla. Yksi nuori kuvailee musiikkia energiaksi, joka motivoi liikkeelle ja tekemään asioita. Musiikin voimalla voi nuoren mielestä päästä eteenpäin ja saada aikaiseksi elämässä.

”Mä aloitin kaiken ihan oikeestaan siitä, että... Siis kirjottamisen varsinkin et kirjoitin runoja ja ne tuli ne riimit siinä ja sitten se räppi tuli mukaan, kun täällä rupes käymään (...). Et halua mielummin keskittyä hyviin aiheisiin (...). Ja sit varsinkin, kun kirjoittaa omia biisejä, niihin halua (...) kaikista järkevimät sanat miettiä. Et se ei ole silleen, että mä teen musiikkia muita varten, ja mietin et saanks mä rahaa siitä, vaan mä teen sitä itteäni varten enemmänkin.” N4

6 LOPPUPÄÄTELMÄT JA KEHITTÄMISEHDOTUKSIA

6.1 Loppupäätelmät nuorten rapin omaehtoisesta harrastamisesta

Tämän opinnäytetyön johdannossa esittämäni tutkimuskysymys kuului seuraavasti: Mitä on nuorten omaehtoinen rap-musiikin harrastaminen? Mitä se pitää sisällään? Lisäksi tavoitteenani oli pohtia, mitä merkityksiä omaehtoisella rap-musiikin harrastamisella on nuorille? Tarkoituksenani oli myös pohtia biisityöpajojen merkitystä nuor-

ten omaehtoisen rap-musiikin harrastamisen kannalta. Tässä loppupäätelmä-osiossa pyrin vastaamaan näihin esittämiini tutkimuskysymyksiin.

Nuorten omaehtoinen rap-musiikin harrastaminen on omasta innostuksesta lähtevää ja sisäisesti palkitsevaa musiikillista toimintaa. Monilla nuorilla biisityöpajoissa on alakouluikäisestä asti ollut intoa ja kiinnostusta musiikin tekemistä kohtaan. Monet tähän opinnäytetyöhön haastatelluista nuorista oli itse, omasta halustaan ja omaehtoisesti tehnyt omat ensimmäiset biisinsä. Nuorten omaehtoinen musiikin tekeminen on toistuvia tekoja: lyriikoiden kirjoittamista, biittien tekemistä, musiikin äänittämishjelmien opettelua, musiikin miksaamisen opettelua, räppäämisen harjoittelua, esiintymisiä, soittimien soittamisen opettelua ja biisityöpajoissa käymistä.

Nuorten omaehtoiseen rap-musiikin harrastamiseen kuuluu onnistumisen tunteita, kun biisi saadaan valmiiksi tai unelmien toteutumista, kun pääsee vihdoin itse lavalle esiintymään tapahtumaan, mitä oli nuorempana seurannut yleisöstä ihaillen. Nuorten omaehtoiseen rap-musiikin harrastamiseen kuuluu myös yhteisöllisyyden kokemus, musiikkia tekevät ystävät sekä nuorisotalon studioilta ja biisityöpajoista tutut nuorisohjaajat. Omaehtoinen rap-musiikin harrastaminen on myös sellaisten tekojen tekemistä, mihin ei aiemmin uskonut pystyvänsä. Se on tekemällä oppimista, muiden musiikkiprojekteissa auttamista sekä tunteiden ilmaisun väline. Rap-musiikin kautta nuori voi käsitellä tunteitaan ja purkaa niitä, kuten Harvialan koulukodin Räpätestä roiskuu-nimisessä rap-hankkeessakin todettiin (Yle 12.3.2010).

Biisityöpajat toimivat kriittisen pedagogiikan viitekehyksestä tarkasteltuna varsinkin siinä mielessä, että ne edistävät nuoren osallisuuden tunnetta. Biisityöpajat ja rap-musiikin harrastaminen aktivoivat nuoria innostumaan ja toimimaan. Näin ne tekevät nuorista itseilmaisun näkökulmasta katsottuna myös aktiivisia toimijoita. Biisityöpajat voidaan nähdä kasvatuksena ja näin osana nuorisotyön poliittista toimintaa. Biisityöpajat ja omaehtoinen rap-musiikin harrastaminen kannustavat nuoria opettelemaan uusia taitoja, kehittämään näitä taitoja sekä antavat nuorelle tunteen, että hänen luovuutensa on tärkeää ja kiinnostavaa. Nuoret saavat musiikin kautta oman äänensä kuuluviin ja luovuuttaan kehittämällä ja haasteita voittamalla voidaan sanoa, että omaehtoinen rap-musiikin harrastaminen kasvattaa nuorista rohkeampia ja paremmalla itsetunnolla varustettuja ihmisiä. (Kiilakoski 2008, 58-59.)

Track Factory ja Rimlab eivät varsinaisesti ehkä keskity toiminnassaan nykyisten nuorisotyön käytänteiden muuttamiseen, kuten kriittisellä pedagogiikalla pyritään. Elementtinä kriittisestä pedagogiikasta on kuitenkin se, että nuoria ei pyritä kasvatamaan yhteiskunnan hyväksymään muottiin, vaan nuoret pääsevät ennemminkin biisien ja musiikin kautta tutkimaan itseään. Biisityöpajojen salliva ja rohkaiseva ilmapiiiri tuo poliittisena tekona toimintaan erilaisten äänien arvostamisen, innostamisen sekä tätä kautta pienellä tavalla paremman maailman rakentamisen. (Kiilakoski 2008, 59-60.)

Myös Ranskassa toisen maailmansodan jälkeen käsitteenä ja toimintana syntynyt sosiokulttuurinen innostaminen näkyy biisityöpajojen toiminnassa (Kurki 2000, 11). Sosiokulttuurinen innostaminen tähtää ihmisten itsetoteutuksen prosessin elähdyttämiseen. Innostaminen vaikuttaa ihmisiin lisäämällä tietoisuutta, organisoimalla toimintaa ja saamalla ihmisiä liikkeelle. Sillä pyritään parantamaan ihmisten elämänlaatua ja edistämään sosiaalista kommunikaatiota. Toiminnalla halutaan myös lisätä ihmisten sosiaalista vuorovaikutusta ja kehittää ihmisten subjekti-subjekti –suhdetta. (Kurki 2000, 19.) Rimlab- ja Track Factory –biisityöpajat toimivat juuri osallisuuden ja elämänlaadun edistäjänä nuorille. Työpajojen aikana kokemani tasavertainen vuorovaikutus nuorten ja ohjaajien välillä sekä omatoimiseen oppimiseen kannustava toiminta lisäävät subjekti-subjekti –suhteen kehittymistä.

Biisityöpajojen ohjaaminen, niiden havainnointi sekä nuorten haastattelut antavat minulle lisää uskoa kulttuurisen nuorisotyön toiminnan oleellisuudelle nuorisotyössä. Rimlab- ja Track Factory –biisityöpajat sekä koko Helsinki Freedom Records Nuorten toimintakeskus Hapessa mahdollistaa nuorille elintärkeitä oppimiskokemuksia sekä yhteisöön kuulumista. Moni Rimlabin ja Track Factoryn nuorista viettävät Helsinki Freedom Recordsilla ison osan vapaa-ajastaan. Rap ja musiikin tekeminen ovat opinnäytetyössäni haastatelluille nuorille harrastus, mutta harrastuksen merkitys nuoren elämään voi olla suuri.

Kaikki haastatellut nuoret ajattelevat tekevänsä musiikkia tai lyriikoita tulevaisuudessa. Biisityöpajoihin osallistuneiden nuorten puheissa ei kuulu suosion ja ihailun kohteena olemisen tavoittelu. Motivaationa musiikin tekemiselle ovat sisäisesti palkitse-

vat asiat, kuten esiintyminen, biisin saaminen valmiiksi tai biitin tekemisen, miksaamisen tai soittimien soittamisen oppiminen. Biisityöpajoihin osallistuvien nuorten sanoittamat musiikin merkitykset eivät ole pintapuolisia, kuten nykyaikaista valtavirta rap-musiikkia seuraamalla saattaisi olettaa. Nuorten puheista saa kuvan musiikin merkityksestä, johon kuuluu onnistumisen tunteita, haasteiden voittamista sekä rakauden, unelmia kohti etenemisen ja välittämisen sanomien levittämistä. Haastatteluiden ja biisityöpajojen havainnointieni perusteella nuorten rap-musiikin tekemistä motivoivat uuden oppiminen, itsensä haastaminen, yhteisöllisyys ja tavoitteiden saavuttaminen.

Biisityöpajojen merkitys nuorten omaehtoisen rap-musiikin harrastamisen kannalta on elintärkeä. Kuinka moni näistä nuorista tekisi aktiivisesti musiikkia, jos näitä mahdollisuuksia ei olisi olemassa? Biisityöpajoissa ja Helsinki Freedom Recordsilla saatu oppi innostaa nuoria tekemään ja oppimaan. Sieltä saatu henkinen tuki ja ammattitaito auttavat nuoria eteenpäin omaehtoisen musiikin tekemisen haasteista. Varmasti nuorten joukosta löytyy sellaisiakin, jotka oppisivat asioita yksin kotonaankin puuhaillemalla. Kuitenkin isolle osalle nuorista eri teiden kautta päätyminen biisityöpajoihin ja studioille on ollut oleellinen tekijä viemään musiikin harrastamisen ja luovan prosessin uudelle tasolle.

Biisityöpajojen sekä studioiden yhteisöllisyys sekä positiivinen ja kannustava ilmapiiri motivoi tekemään ja oppimaan lisää. Biisityöpajojen kautta nuoret muodostavat yhtyeitä ja tapaavat toisia musiikista kiinnostuneita. Yksin kotona räppäämällä ei todennäköisesti opi yhtä paljon, ja musiikin tekemisessä koetut haasteet tuntuvat yksin isommilta. Yhdessä muiden nuorten ja ohjaajien kanssa asioita pohtimalla syntyy luovia ratkaisuja ja ongelmien alle ei todennäköisemmin jää jumiin samalla tavalla.

Werner Lindnerin mukaan (2004, 248-253) kulttuuriseen nuorisotyöhön kuuluvia keskeisiä kouluttavia asioita ovatkin ”toiminta vertaisryhmän parissa, nuoren itsenäisen toimimisen tukeminen, toiminnan avoin ja salliva ilmapiiri, menestys ja onnistumisen tunteet, hauskanpito, kannustavat ohjaajat sekä mahdolliseen tulevaan työuraan valmentaminen” (Weber 2012, 22). Kaikki nämä asiat toteutuvat havaintojeni mukaan sekä Rimlab- että Track Factory –biisityöpajoissa, jos tulevaan työuraan valmentamiseen suhtaudutaan sillä tavalla, että biisityöpajatoiminta lisää nuorten sosiaalisia,

yhteistyö- ja ongelmanratkaisukykyjä sekä luovuutta. Ja kuka sanoo, ettei nuorien olisi mahdollista saada töitä muusikin alalla tulevaisuudessa?

Nuori rap-muusikko, kuten kuka tahansa taiteilija, tarvitsee kehittyäkseen rakentavaa palautetta ja kannustusta. Työpajojen yhteisöllisyys antaa tilaa monipuolisemmalle reflektiolle, oppimiselle ja oivalluksille. Jos harrastaminen vielä tämän lisäksi jatkuu kotona, niin nuoren on mahdollisuus käyttää omaa vapaa-aikaansa tehokkaasti työpajoissa saatujen oppien hiomiseen. Biisityöpajoissa tapahtuu juuri sitä epämuodollista ja tekemällä oppimista, josta Leena Ruotsalainen (2008, 174) puhuu ”Kulttuurinen nuorisotyö on kamppailulaji”-kirjoituksessaan.

Se, miten paljon merkityksen kokemista ja innokkuutta musiikin tekeminen nuorissa saa aikaan, pitäisi selittää kulttuurisen nuorisotyön tärkeyden. Kaikkia nuoria ei kiinnosta juosta viisi kertaa viikossa jalkapallokentällä tai vetää lämäreitä jääkiekkohallissa. Ennaltaehkäisevänä, merkitystä sekä yhteisöllisyyttä lisäävänä toimintana Rimlab- ja Track Factory –biisityöpajat toimivat esimerkillisesti. Jo sillä, että nuori saa kokea, että aikuinen on kiinnostunut ja innostunut hänen ajatuksistaan, biiseistään ja intohimoistaan, voi muuttaa nuoren elämää merkityksellisempään ja innostavampaan suuntaan.

Kulttuurinen nuorisotyö ja biisityöpajat eivät tietenkään ratkaise yhteiskuntamme eivätkä nuorten ongelmia, mutta ne voivat tarjota nuorelle menetelmän käsitellä ja ilmaista tunteitaan ja ajatuksiaan. Esimerkiksi Naulakallion erityiskoulussa tehdyssä Rap-kulttuurisilta-projektissa rap-muusikoiden antama ohjaus ja palaute tuottivat nuorille merkityksen tunteita, ja uskoa omiin kykyihin ja unelmiinsa. (Kannosto 2010, 195-196.) Nuorten omaehtoisella rap-musiikin harrastamisella on nuoren kasvamisen kannalta olennaisia merkityksiä. Se on luovuutta, tunteiden ilmaisemista, tekemällä oppimista, yhteisöllisyyttä ja haasteiden voittamista.

6.2 Opinnäytetyön tavoitteiden toteutuminen ja toiminnan kehittäminen

Opinnäytetyöni tavoitteena oli tuoda Rimlab-biisityöpajojen ohjaamiseen omaa yhteisöpedagogin ja rap-muusikon näkökulmaa. Tavoitteena kolmessa ohjaamassani bii-

sityöpajassa oli kokeilla erilaisia luovia menetelmiä nuorten biisin tekemisen apuna. Tavoitteenani oli myös havainnoida Track Factory-biisityöpajoja. Näitä havaintoja, kokeiluja ja kokemuksia reflektoin tässä opinnäytetyössä nuorten omaehtoisen rap-musiikin harrastamisen teemaan.

Biisityöpajojen ohjaamisessa onnistuin kokeilemaan luovan kirjoittamisen sekä itseilmaisun ja improvisaatioteatterin harjoituksia nuorten kanssa. Menetelmistä koin erityisesti itseilmaisu- ja improvisaatioharjoitteet hyödyllisiksi ja toimintaa kehittäviksi menetelmiksi. Ilmaisuharjoitteiden avulla biisityöpajoihin osallistuvat nuoret voivat laajentaa ilmaisutaitojaan studiotyöskentelystä enemmän keholliseen ja fyysiseen toimintaan. Tästä nuoret voivat hyötyä erityisesti musiikin harrastamiseen liittyvien live-esiintymisten kanssa. Näin ollen toin siis itseilmaisuharjoitteet kokeiluna osaksi Rimlabin biisityöpajojen toimintaa. Itseilmaisun menetelmiä voidaan jatkossa käyttää ja jalostaa tarvittaessa lisää palvelemaan työpajan tavoitteita tai tuomalla vaihtelua työpajojen arkeen.

Lisäksi tavoitteenani oli kehittää rap-muusikkona ohjattavien nuorten rap-lyriikkaa tai ainakin antaa nuorille mahdollisuuden kokeilla erilaisia luovan kirjoittamisen menetelmiä. Halusin haastaa nuoria kehittämään rap-lyriikkaansa ja tuomaan siihen syvyyttä ja sävyjä. Tämä tavoite saattoi olla liian haasteellinen kolmelle työpajakerralle. Nuoret eivät innostuneet luovien kirjoittamisen harjoituksista, mutta tavoite on mielestäni edelleen oleellinen ja tärkeä sekä kasvatuksellisesta että rap-musiikin näkökulmasta katsottuna. Lyriikat ovat yksi tärkeä osa-alue, joiden kirjoittamisen kehittyminen voi olla kasvattavaa ja kehittää itsereflektiota.

Kehityin prosessin aikana myös nuoriso-ohjaajana ja yhteisöpedagogina. Olen saanut opinnäytetyöni sekä Rimlabille suorittamani taidekasvatuksen työharjoittelun johdosta inspiraatiota kulttuurisen nuorisotyön tekemiseen sekä musiikin käyttämiseen nuorisotyön välineenä. Olen saanut hyvää palautetta, mutta ohjaajana kehittyäkseni minun on hyvä vielä oppia lisäämään aktiivisuuttani itse ohjaustilanteissa sekä löytää vielä omalle persoonallisuudelleni ominainen tapa ohjata. Näihin asioihin sekä musiikkiin liittyvän ammattitaitoni kehittämiseen keskittymällä voin ohjata itse toivottavasti biisityöpajoja tulevaisuudessa.

Biisityöpajoissa tekemäni ohjaaminen kehittää Rimlabin toimintaa myös tuomalla oman näkökulmani työpajojen ohjaamiseen. Rimlab-biisityöpajat ovat dialoginen ja jatkuvasti elävä ja tekijöidensä mukana kehittyvä prosessi, johon kuuluu uusien näkökulmien ja mielipiteiden kuunteleminen ja käyttäminen. Rap-muusikkona toin työpajoihin oman tietouteni sekä kokemukseni rap-lyriikasta, rap-taitojen kehittämisestä sekä esiintymistaidoista. Kaikkia osapuolia en ehtinyt kolmen työpajan aikana käyttää parhaalla tavalla Rimlabin hyödyksi. Kuitenkin työpajoihin tuomani rap-muusikon ja nuorisotyötä tekevän ja tulevan yhteisöpedagogin perspektiivi oli uusi tuulahdus erilaista ohjaamistapaa. Rimlabin työpajojen ohjaajat toimivat kukin omalla tavallaan ja persoonallaan, ja minä olin työpajoihin yksi innokas ääni ja toimija lisää.

Kolmas Rimlab-biisityöpajoihin tuomani mahdollisuus toiminnan kehittämiseksi oli Tikkurilan Kulttuurikeskus Vernissan Open Mic –tapahtuma. Vaikka itse suunnittelemani esiintymiskerralle ei nuoria saapunut paikalle, niin Vernissan Open Mic on jäänyt elämään Rimlabin toimintaan. Ehdotukseni ja oman Vernissan esiintymiseni jälkeen Rimlabin nuoria on käynyt esiintymässä Vernissan Open Mic –tapahtumassa. Nuoret ovat tätä kautta löytäneet uuden mahdollisuuden päästä esiintymään, mikä on monelle nuorelle räppärille tärkeä asia. Esiintymisistä saadut kokemukset voivat kehittää nuorta räppärinä, esiintyjänä ja tuoda ilon ja onnistumisen tunteita. Kuten aiemmin tässä opinnäytetyössäni olen maininnut, niin Open Mic –tapahtumista voi muusikko aina löytää itselleen lisää faneja ja kuuntelijoita, ja rap-muusikoksi kasvamisen edistyy.

Tärkeintä kuitenkin kulttuurisen nuorisotyön ja biisityöpajojen toiminnan kannalta on mahdollistaa nuorelle uusia oppimiskokemuksia, opettaa asettamaan uusia itselle sopivia tavoitteita sekä antaa välineitä ottaa haasteita vastaan ja kasvaa ihmisenä. Nuorten omaehtoisen rap-musiikin tekemisen ytimessä ovat uuden oppiminen, tunteiden ja ajatusten ilmaiseminen, yhteisöllisyys sekä merkityksellisyyden kokeminen. Yksi riimi, yksi biitti, yksi biisi, yksi biisityöpaja ja yksi esiintyminen kerrallaan.

LÄHTEET

- Asante, JR., M.K. 2008. It's bigger than hip hop: The rise of the post-hip-hop generation. New York, Yhdysvallat: St. Martin's Press.
- Bass Camp. Viitattu 21.11.2015. <http://basscamp.fi/about/>
- Giroux, Henry A. 2001. Lasten ja farkkujen välillä on muutakin kuin mainosmies. Nuorekkaita ruumiita ja kaupallistettuja mielihyviä. Teoksessa
- Giroux, Henry A. & McLaren, Peter 2001. Kriittinen Pedagogiikka. Aittola, Tapio & Suoranta, Juha (toim.) Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino oy. 219-233
- Helsingin sanomat. NYT-liite. Julkaistu 17.1.2014. Näin syntyi Suomi-hiphop. <http://nyt.fi/a1305773322597>
- Kannosto, Elina 2010. Rap-kulttuurisilta. Teoksessa
- Koskinen, Tuulikki & Mustonen, Pekka & Sariola, Reetta (toim.) Taidekasvatuksen Helsinki. Helsinki: Helsingin kaupungin tietokeskus, 192-199
- Koivunen, Annimaria 2013. Nuorten omaehtoinen teatteritoiminta. Omaehtoisen teatteritoiminnan merkitys nuorille. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Ammattikorkeakoulun perustutkinnon opinnäytetyö. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/67568/koivunen_annimaria.pdf?sequence=1
- Kiilakoski, Tomi 2008. Kasvu moneen suuntaan – Kriittinen pedagogiikka ja nuorisotyö.
- Teoksessa Hoikkala, Tommi & Sell, Anna (toim.) Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. 2. painos. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, 57-77.
- Kurki, Leena 2000. Sosiokulttuurinen innostaminen. Tampere: Osuuskunta Vastapaino.
- Metsämuuronen, Jari 1995. Harrastukset ja omaehtoinen oppiminen. Sitoutuminen, motivaatio ja coping. Teoreettinen tausta, rakenneanalyysi ja sitoutuminen. Vantaa: Tummavuoren kirjapaino oy.
- Nuorisotutkimusseura. Viitattu 15.11.2015. Hip-hop Suomessa: suuntaukset ja sukupolvet. <http://www.nuorisotutkimusseura.fi/ajankohtaista/hiphop-verkosto>
- Rimlab. Viitattu 16.11.2015. <http://rimlab.fi>
- Ruotsalainen, Leena 2008. Kulttuurinen nuorisotyö on kamppailulaji. Teoksessa
- Hoikkala, Tommi & Sell, Anna (toim.) 2008. Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, 168-184.
- Ojasalo Katri & Moilanen, Teemu & Ritalahti, Jarmo 2010. Kehittämistyön menetelmät. Uudenlaista osaamista liiketoimintaan. 1.-2. Painos. Helsinki: WSOYpro Oy.
- Portti Vapauteen. Julkaistu 19.11.2014. Helsinki ja Tukholma sykkivät muutosenergiaa nuorten rap-videossa. http://www.porttivapauteen.fi/ajankohtaista/3136/helsinki_ja_tukholma_sykkivat_muutosenergiaa_nuorten_rap-videossa

Psychology Today. Julkaistu 3.2.2015. Thriving. What kind of psychotherapy naturally produces it? <https://www.psychologytoday.com/blog/get-out-your-mind/201502/thriving>

Sernhede, Ove 2007. AlieNation is my Nation. Hip-hop och unga mäns utanförskap i det nya Sverige. Tukholma, Ruotsi: Ordfront förlag.

Rap Rehab. Julkaistu 30.1.2014. The black thug stereotype. <http://raprehab.com/richard-sherman-rap-music-and-the-black-thug-stereotype/>

The Needle Drop Podcast #16 ft. Milo. Julkaistu 30.8.2015. <https://www.youtube.com/watch?v=LRcZ3nbciUc>

Tiuku. Tiedon julkistamisen kulttuuritehdas. Viitattu 16.11.2015. <http://tiuku.info>

Track Factory. Viitattu 16.11.2015. <http://www.trackfactory.fi>

USA Today. Julkaistu 30.1.2013. Florida State Hip-hop course pops the academic collar. <http://www.usatoday.com/story/news/nation/2013/01/31/hiphop-class-florida-state/1881247/>

Weber, Susanna 2012. Tytöt rockaa! Tapaustutkimus vaasalaisten tyttöjen käsityksistä bänditoiminnan merkityksestä. Tampereen yliopisto. Pro-gradu-tutkielma. <https://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/83498/gradu05857.pdf?sequence=1>

Yle uutiset. Julkaistu 12.3.2010. Koulukodissa räpätään paha olo pois. http://yle.fi/uutiset/koulukodissa_rapataan_paha_olo_pois/6151153

